

Kerkleven in Oost Gelderland deel 4-1979-1982

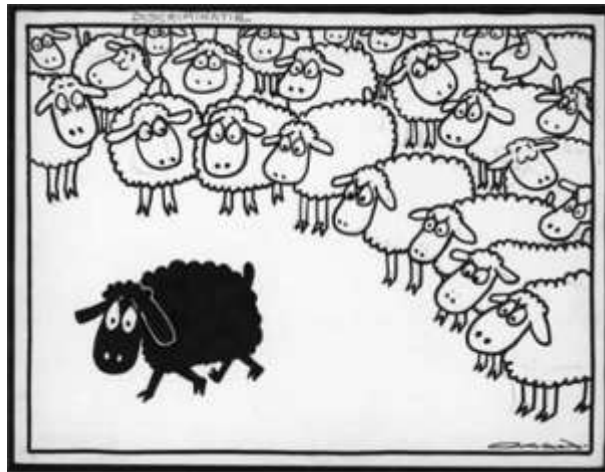
Racismeprogramma	2
Jaar van het kind.....	4
Diakonie in Aalten.....	5
Een Zuid-Molukker is niemand.....	7
Katechese voor verstandelijk gehandicapten	9
Arbeid en werkloosheid	11
Wat betekent de doop?.....	14
Homofilie in het kader van de kerk.....	16
Geloven is een werkwoord.....	17
Katechese en de onvanzelfsprekendheid van de kerk	19
Gesprek tussen christenen en moslims.....	22
Vrouw en woord	24
Spanningen in en rond hervormde kerk.....	26
Kerk-Turken zijn geen Turken.....	29
Zondagsschoolgeloof op de helling	32
Scheiden: een stuk uit je leven... ..	35
Jeugdwerkloosheid is geen doen!.....	38
“Heden ik, morgen gij!”	43
De geschiedenis gaat door...!	47
Uitluiden en inhalen	50

Racismeprogramma

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 25 januari 1979, 37e jaargang 9

Omdat ook binnen onze regio velen hebben gereageerd op de gift die de Wereldraad van Kerken (W.v.K) uit het PCR (programma ter bestrijding van het racisme) heeft gedaan is het wellicht goed door te geven wat het centraal comité van de W.v.K., dat begin deze maand in Kingston (Jamaica) bijeen was. t.o.v. dit fonds heeft besloten. Zoals ds. Spijkerboer onlangs al schreef: er blijken mensen te zijn, die denken, dat als ze f 100 aan hun kerk geven, een gedeelte daarvan wordt besteed aan wapens voor opstandige bevolkingsgroepen waar ook ter wereld. Niets is minder waar.

In dit fonds belandt alleen geld afkomstig van mensen, die hun giften speciaal bestemmen voor de bestrijding van het racisme en ook zelf de verantwoording voor die gift nemen. Tot nu toe was het wel zo, dat, als er aanvragen kwamen bij dit PCR fonds om een bijdrage, en ieder jaar komen er enkele honderden verzoeken binnen, door de verantwoordelijke mensen een onderzoek wordt ingesteld of die groepen ook werkelijk binnen het PCR thuis horen. Hierbij worden de raden van kerken van het land waar de groep die hulp vraagt, voor advies ingeschakeld.

De kosten voor dit onderzoek werden tot nu toe geput uit het geld, dat de Wereldraad van Kerken beschikbaar stelde als budget, een soort huishoudgeld. Na alle protesten en angst van kerkleden om mee schuldig te zijn aan “wapengeweld” heeft de vergadering van het centraal comité nu besloten een andere werkwijze te kiezen.

Het PCR moet dus nu ook het geld voor onderzoek betalen uit de speciale giften van mensen die wèl mee willen helpen het racisme in de wereld te bestrijden. Een grotere financiële zorg voor het PCR dus.

Het centraal comité bevestigde in deze vergadering nogmaals dat alle giften van het PCR, dus ook dat aan het Patriottisch Front van Rhodesië, passen binnen de speciale grenzen die dit fonds hanteert om door racisme bedreigde groepen te helpen. Het centraal comité is van mening, dat goed gefinancierde propaganda-organen die anders staan tegenover de W.v.K. de mening van de lidkerken voor het PCR ongunstig beïnvloeden. Het comité raadt daarom de lidkerken aan kritisch te onderzoeken uit welke bron tendentieuze berichten over dit fonds komen.

Men dringt er bij de kerken ook op aan meer aandacht te geven aan de andere taken van het PCR dan alleen die met betrekking tot Z. Afrika. Het centraal comité heeft het PCR bovendien verzocht zich te concentreren op de vraag van de investeringen, de handel en bankleningen aan Zuid Afrika. Daarbij sprak het comité zijn zorg uit over de plannen om

blanke Zuid-Afrikanen te laten verhuizen naar andere landen, waar zij mogelijk hun racistische vooroordelen opnieuw wortel zouden kunnen laten schieten.

Jaar van het kind

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 8 februari 1979, 37e jaargang nr. 10

Op een konfrontatiedag met zwarte Zuid-Afrikaanse vrouwen, die onlangs in Amersfoort georganiseerd werd door de St. Werkgroep "Vrouw. Kerk, Tweederde Wereld" (waarin de christelijke vrouwenorganisaties zijn vertegenwoordigd) vroeg één van de zwarte vrouwen speciaal aandacht voor de kinderen in haar land.

"Zwarte kinderen in ons land zijn nog nooit aan bod geweest en zij zullen ook in dit, door de Verenigde Naties uitgeroepen jaar voor het kind, niet aan bod komen. Tijdens de onlusten in Soweto werden bijna 100 kinderen tussen de 8 en 18 jaar langer dan drie weken vastgehouden.

Ze worden opgepakt en de politie geeft de familie daarover geen bericht. Als niet toevallig iemand gezien heeft, dat zo'n kind door de politie is meegenomen, leven de ouders in grote onzekerheid over hun kind", aldus haar relaas. "En toen journalisten de politie vroegen wat zij zo lang met deze kinderen doen, luidde 't antwoord: 'die kinderen zijn bij ons veiliger, dan ze bij jullie ooit zijn.'"

Kinderen worden vaak 's nachts zonder enige opgaaf van redenen door de politie opgehaald en dan eenzaam in een cel opgesloten. "Ze kunnen met onze kinderen doen wat ze willen" vertelt deze Z. Afrikaanse. "We weten nooit hoeveel kinderen er gevangen zitten. En als ze vrij gelaten worden vluchten ze meestal het land uit. We weten, dat die kinderen gemarteld worden en geslagen en ze worden misbruikt om over elkaar te klikken. Kinderen beneden de 13 jaar worden misbruikt om te getuigen tegen ouderen."

Het gebeurde, dat een hele school met 81 kinderen zonder proces 5 maanden werd vastgehouden en op een ontstelde vraag van één van de Nederlandse vrouwen die deze konfrontatiedag bezochten wat die kinderen dan wel gedaan hebben, was er slechts één simpel antwoord: "ze zijn zwart, mevrouw".

Diakonie in Aalten

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 3 mei 1979, 37e jaargang nr. 16

Voorlichting en nog eens voorlichting is het devies van de Aaltense diakonie, om de gemeente belangstelling te laten krijgen voor het diakonale werk. In elk nummer van "Kerkleven" is dan ook, onder het bekende vignet van de landelijke diakonale raad, wat informatie te vinden. Is er van eigen bodem niets te vertellen, dan wordt het verder weg gehaald, maar de diakonie moet present zijn. Dit is, volgens de heer Arentsen, sinds 1975 voorzitter van de diakonie, de reden waarom er nooit gebrek is aan diakenen of medewerkers als er iets moet gebeuren.

Oproepen voor vrijwilligers voor autodiensten naar ziekenhuizen leverde 35 en voor kerktelefoon 10 reacties op. "Als er in andere gemeenten geklaagd wordt over gebrek aan mensen" vindt de heer Arentsen, "dan komt het vaak omdat gemeenteleden te weinig op de hoogte zijn van wat de kerk doet".

In de diakonie zelf zitten 4 vrouwen en 14 mannen. Wat ongelijk verdeeld, maar men gaat ervan uit, dat door de Hervormde Vrouwendienst (HVD), al erg veel werk verzet wordt, uiteraard door vrouwen, en dat mannen nog al eens de neiging hebben zich van bepaalde taken binnen de kerk te gemakkelijk af te maken. Een reden te meer om mannen bij het diakonale werk te betrekken.

De diakonie in Aalten houdt zich momenteel bezig met gezinszorg, autodienst op ziekenhuizen, voor mensen, die geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer, beheer kerkelijke goederen, rekreatie (kinderkampen), bandrecorder en kerktelefoon. Binnenkort wordt er ook een werkgroep Werelddiakonaat opgezet. Hierin zullen een diaken en voor de rest gemeenteleden gaan werken.

Op het ogenblik wordt er nog niet gewerkt met een speciaal projekt. Tot nu toe is het geld voor Werelddiakonaat, 1/3 van het bedrag dat de diakonie ter beschikking heeft, rechtstreeks overgemaakt aan de Generale Diakonale Raad van de Hervormde Kerk. Werelddiakonaat ligt wat moeilijk in Aalten, omdat bij veel mensen, en de heer Arentsen rekent zich daar zelf ook toe, alles wat maar met de Wereldraad van Kerken te maken heeft, goed mis is. Aan de 2% aktie wordt dan ook niet meegedaan. De plaatselijke kerkvoogdij zondert wel 2% af en besteedt dat geld dan aan projekten van de Generale Diakonale Raad. "Wij vertrouwen de zaak van de WvK niet", zegt de heer Arentsen, "slechts een kleine minderheid is het hier niet mee eens". Daarom vindt hij het ook belangrijk, dat een werkgroep Werelddiakonaat aan de gang moet gaan. Deze zal er vooral voor moeten zorgen, dat de gemeenteleden goed en

zorgvuldig worden voorgelicht. En het is beslist de bedoeling, dat er ook pro Wereldraad mensen in de werkgroep komen.

Het stokpaardje van de Aaltense diakonie zijn de kinderkampen voor kinderen uit grote steden, die nooit aan vakantie toekomen. In 1979, het derde jaar, verwacht men er ongeveer 50 en al jaren lang gaan zo'n 250 tot 300 Aaltense schoolkinderen van "alle gezindten" in een gebied tussen Ruurlo en Eibergen vakantie vieren.

Bij het zoeken naar mankracht voor de diakonie wordt zorgvuldig gekeken naar welke taken er vrij komen en de geschiktheid van de kandidaat.

Zelf vindt de heer Arentsen, dat iemand die zich beschikbaar stelt toch wel 2 perioden van 4 jaar moet blijven "zitten", om goed te kunnen werken.

Er is een goed contact met de gereformeerde diakonie en er wordt aan gewerkt om zoveel mogelijk werkzaamheden parallel te laten lopen. Ook met de katholieken wordt samengewerkt, maar daar ligt het wat moeilijker omdat de organisatie van deze kerk totaal anders is. Er is wel een plaatselijke diakonale raad waarin alle 3 kerken verenigd zijn en jaarlijks organiseert men samen de kledingactie "Mensen in nood".

Een Zuid-Molukker is niemand...

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost Gelderland, donderdag 17 mei 1979, 37e jaargang nr. 17

De gijzelingsakties van 1977 hebben ook Nederlanders tot verbijsterende racistische daden en uitspraken verleid. Er is "récht" gesproken en het leven gaat door. Alleen op hoog niveau wordt er wat gesleuteld aan het probleem van de Zuid-Molukse bevolkingsgroep in ons land. Wat is er op het menselijk vlak gebeurd? Niet zo veel, denk ik. Er zijn wat pogingen tot contacten geweest, maar of er echt iets uitgekomen is?

Met die gedachte in het hoofd heeft de Werkgroep Werelddiakonaat in Winterswijk een konfrontatiedag met Zuid-Molukkers

georganiseerd. Bezig zijn met Werelddiakonaat en ontwikkelingsproblematiek is gemakkelijker als het om zaken ver af gaat, dan dichtbij. Daarom is er gekozen voor een probleem onder handbereik. Jammer, vonden we eerst, dat er maar elf belangstellenden waren, waaronder nog vier van buiten de eigen gemeenten, later bleek dit erg goed te zijn. De werkgroep én de gasten vormden t.o.v. de 5 Zuid-Molukse mannen (twintigers) geen front, maar mensen, die open stonden voor wat de Zuid-Molukkers te vertellen hadden; over hun geschiedenis, hun plannen voor de toekomst ("al moeten we tachtig jaar praten"), hun woon-en leefklimaat in ons land, ons dorp, hun verlangen naar recht op eigen identiteit.

Eén van de werkgroep noemde de dag "onthullend". Voor de Zuid-Molukkers moet het net zo geweest zijn. Aan het eind ervan vertelde één van hen, dat deze dag zo'n aparte ervaring was geweest, omdat ze mensen hadden ontmoet, die geen aanval deden op hun cultuur, op hun aanspraken, maar kennelijk geen ander doel hadden dan het leren kennen van elkaar als méns. "We moeten hierover nadenken en praten met de anderen."

De dag is besloten met een behendigheidsdans door een groep Zuid-Molukse jongeren', die voor die 10 minuten een vracht werk over hadden. We hebben er met z'n allen van genoten. Binnenkort gaan we kijken hoe we verder kunnen gaan.

Bij het nakaarten over de dag kwam het verhaal van één van de Molukkers nog eens op tafel. Ik vind het belangrijk genoeg om door te geven en over na te denken.

Bennie is al een jaar werkloos. Hij houdt vol met solliciteren ondanks de zeer negatieve ervaringen met z'n blanke aspirant werkgevers. Sollicitaties in Winterswijk, Doetinchem en Arnhem leverden slechts teleurstellingen, omdat de vakature al bezet bleek. Terug in Winterswijk laat hij de man van het Arbeidsburo opbellen of de betrekking nog vakant is. "Ja", is dan steeds het antwoord "er is niemand geweest". Diskriminatie mag niet in Nederland. Maar zulke werkgevers zijn moeilijk voor dit gat te vangen. Er zijn immers uitvluchten te over om Bennie niet te nemen zonder ronduit te zeggen, dat je hem niet moet omdat hij bruin en Zuid-Molukker is.

De vraag blijft of de arbeidsbureaus in deze gevallen niet wat agressiever tegen de werkgevers zouden moeten optreden. Een werkloze moet aantonen, om z'n uitkering te behouden, dat hij heeft gesolliciteerd. Op welke gronden kan een werkgever ongestraft weigeren iemand in dienst te nemen?

Ook in ons land lopen mensen, die niet in ons kleinburgerlijke straatje passen, kans om voor "niemand" te worden aangezien!

Namens de werkgroep Werelddiakonaat

Katechese voor verstandelijk gehandicapten

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 9 augustus 1979, 37e jaargang nr. 22

In Aalten zal in de maand september a.s. begonnen worden met een vorm van katechese aan verstandelijk gehandicapten. Het zullen twee groepen zijn die eens in de veertien dagen bij elkaar komen, gevormd door mensen die zitten op het nivo van “moeilijk lerenden” tot “zeer moeilijk lerenden”. Katechetes zullen zijn vier vrouwen, die door hun beroepsarbeid betrokken zijn bij de gezinsvervangende tehuizen en scholen voor deze gehandicapten.

Evangelie doorgeven

In Aalten bestaat al langer een pastoraalteam van vier hervormd/gereformeerd vrouwelijke ouderlingen onder leiding van de gereformeerde predikant die zich met de geestelijke verzorging van deze gemeenteleden bezighoudt. Tot nu toe is geprobeerd op een aangepaste manier aan de bewoners van de in Aalten gevestigde huizen en aan verstandelijk gehandicapten, die bij partikulieren wonen, iets door te geven van het evangelie. Al naargelang van het bevattingsvermogen werden bijbelbesprekingen gehouden, met het stellen van vragen (bewoners van de Cederhof); groepsdiskussies (Elsenhof); het vertellen van een bijbelverhaal met het bekijken van diaplattjes (Beukenhof en Hazelaarhof).

Een volgende stap tot integratie van deze groep gemeenteleden binnen de kerken vindt het pastorale team nu deze katechese.

Geest ingeruild voor verstand

Ds. Pruiksmas uit Lichtenvoorde, wiens eigen gemeente te klein is voor een volledige taak en daarom als pastor aan deze tehuizen is verbonden, had, toen hij met dit werk begon geen enkele ervaring met geestelijk gehandicapten. Overigens vindt hij het woord “geestelijk” gehandicapt een foute benaming. Hij grijpt daarvoor terug naar het grote gebod waarin staat: “Gij zult de Heere uw God liefhebben met geheel uw hart, met geheel uw ziel en geheel uw verstand”. “Verstand is”, zegt ds. Pruiksmas in de NBG-vertaling uit het Hebreeuws verkeerd vertaald. Eigenlijk staat er met geheel uw “geest”. De geest is het bewegende element. Het doel van de mens is God. Als dat de opdracht is van de mens, wie haalt het dan nog in zijn hoofd om te spreken van “geestelijk” gehandicapten? D.w.z. dat deze mensen achtergesteld zijn in hun bewogen zijn naar God toe. Wij hebben in onze samenleving de “geest” vervangen door het “verstand” en dat is een grote theologische denkfout. Deze mensen hebben een verstandelijke handicap.

Bij het groeien van hun kalenderleeftijd blijft de groei van hun verstandelijke leeftijd achter”. Overigens is al lang geconstateerd, dat de kerk in het algemeen in spreken en

handelen uitgaat van een middengroep. Zij die daarbuiten vallen voelen zich niet aangesproken en hebben de kerk intussen verlaten of zullen dat in de toekomst nog doen. Mensen, die de verstandelijke ontwikkeling om het spreken in de kerk te begrijpen, nog niet hebben meegemaakt zijn o.a. de kinderen. Ds. Pruiksmā: “Kinderen van de eerste klassen van de basisschool zijn in die zin ook mensen met een verstandelijke handicap. Wij moeten dus kerkdiensten maken voor bepaalde nivo’s. In de aangepaste kerkdiensten, die we in Aalten houden zitten ook heel veel kinderen die net zo goed meedoen als ik vragen stel. En als je met dit werk bezig bent, ervaar je hoe enorm beperkt je taalgebruik is”.

Deze diensten en straks de katechese is een poging om deze mensen, die toch ook bij de gemeente van Jezus Christus behoren volledig te laten opnemen in het gemeentelēven. Angst bij predikanten om “van de preekstoel af te komen” omdat je zo’n dienst nu eenmaal anders aan moet pakken dan een “normale” kerkdienst, angst van gemeenteleden en onwil om zich met de verstandelijk gehandicapten bezig te houden en ook moeite vaak om ze als gelovige serieus te nemen. Allemaal barriēres, die het mee opgenomen zijn in de gemeente belemmeren.

Wisselwerking

Hoe de stof die behandelt gaat worden eruit zal zien is onbekend. Het wordt een aftasten. Elke katechete gaat op haar manier aan de slag en in teambesprekingen zullen steeds ervaringen worden uitgewisseld. Op andere plaatsen in het land is men al met soortgelijk onderricht bezig, maar nergens bestonden bepaalde methodieken. Het team denkt dan ook dat de katechese op een zelfde schema neer zal komen waarop de aangepaste kerkdiensten zijn gebaseerd; bekende bijbelverhalen behandelen en de essentie van het verhaal duidelijk proberen te maken. Zo kan er een wisselwerking ontstaan tussen katechese en eredienst. Zoals het ook “normaal” zou moeten gaan: in de katechese moeten (jonge) gemeenteleden wijzer worden gemaakt over de achtergronden van de bijbel, maar ook in de kerkdienst mag dit niet uitblijven. In de eredienst komen dan meer de gevoelsmatige aspecten naar voren. Ds. Pruiksmā: “Wat heeft de kerk meer te doen dan de Schriften uit te leggen? Als je het goed doet is katechese ook een stukje verkondiging en de verkondiging in de kerk gaat over in een stuk onderricht”.

Pastoraat

De volgende stap, die het team voor ogen staat is het pastoraat. De vraag moet dan gesteld: hoe krijg je kerkmensen zo ver, dat ze in hun denken en doen voluit rekening houden met verstandelijk gehandicapten? Over het werk dat nu gebeurt wordt uiteraard gerapporteerd op de plaatselijke kerkeraden. “Maar” zegt ds. Pruiksmā “het gevaar bestaat, dat je een schouderklopje krijgt en er gezegd wordt: het gaat wel goed. Het zou pas echt goed zijn als de kerk er zelf door veranderde. Het zou met zich mee moeten brengen een grotere openheid en eerlijkheid. Dat niet meer alleen het verhaal van ellende, verlossing en dankbaarheid mag, maar dat het mag dat er ook andere methodieken zijn, dat het mag in de kerk, dat er andere dingen zijn die ter sprake komen. Dat ook de ogen naar de minderheden open gaan”.

Arbeid en werkloosheid

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 23 augustus 1979, 37^e jaargang nr. 23

”We staan voor de drempel van een verandering, juist omdat steeds meer mensen leven moeten zonder arbeid. Werkenden en niet-werkenden moeten zich grondig bezinnen of leven zonder arbeid niet gelijkwaardig is aan leven met arbeid. Het wordt de hoogste tijd, dat een proces van denken wordt ingezet, waarin leven zonder arbeid waarde en betekenis wordt gegeven”.

Het bovenstaande een citaat uit de brochure “Arbeid en Werkloosheid”, die samengesteld is door een “Provinciaal Beraad Kerk en Samenleving”. Dit Beraad is ingesteld door de Hervormde Kerk in Gelderland, waarin ook enkele Gereformeerden zitting hebben. Het heeft zich bezig gehouden met de problemen van arbeid en werkloosheid. “We zijn begonnen” staat in de inleiding te lezen “met een oriëntatie op het vraagstuk van de arbeid. Maar dan tegen het donker van de problematiek van degenen, die niet meer kunnen of mogen werken. Die niet meer aan het werken toekomen vanwege de werkloosheid of vanwege hun gezondheid. Ze worden vaak met de nek aangekeken. Waarom toch...?”

Na deze vraagstelling wordt ingegaan op de oorzaak waarom arbeid, duidelijker gezegd, betaalde arbeid, die overgewaardeerde plaats in onze maatschappij inneemt die hij nu heeft. Met alle nare gevolgen van dien.

Via enkele cijfers over de werkloosheid in ons land van de laatste jaren, komen de samenstellers van de brochure terecht bij de oorzaken ervan. Werkloosheid t.a.v. een tijdelijke inzinking van de economische bedrijvigheid of conjuncturele werkloosheid; seizoen werkloosheid.

En de structurele werkloosheid, die ontstaan is door het geheel van ons arbeidsproces en als gevolg van ons economische systeem, waarmee we nu voornamelijk van doen hebben.

Niet alleen op “gewone” werklozen richt zich de aandacht. Ook gehandicapten (geestelijk of lichamelijk), Nederlanders van elders (rijksgenoten, Surinamers) worden genoemd.

Vraag en aanbod van werk en mensen passen ook lang niet op elkaar. Uit de tekst blijkt, dat er heel wat factoren zijn te noemen, die daaraan schuldig kunnen zijn. Steeds verder gaande mechanisering en automatisering, overproductie, waardoor er geen nieuwe arbeidsplaatsen meer zullen worden geschapen, want arbeid door machines is goedkoper dan door mensen.

Hoe je het ook wendt of keert, een opleving van de economie zou zelfs geen ruimte scheppen, omdat investeringen toch meer en meer in het machinepark terecht komen.

Logische konklusie: we zullen moeten leren leven met een groot stuk werkloosheid. “Want”, lezen we in de brochure, “onze economie is niet gericht op het scheppen van arbeidsplaatsen.

Het doel is produceren. Een produkt leveren dat z'n vruchten afwerpt en waardoor er rendement ontstaat.

Een arbeidsplaats op zich is nog niet alles. Want waar komt het grote aantal WAO-ers (mensen die een uitkering krijgen vanwege de wet op de arbeidsongeschiktheid) vandaan? Het aantal kan geschat worden op 550.000 mensen. Het is bijna 13% van onze gehele beroepsbevolking. Een onderzoek heeft uitgewezen dat dit grote percentage een stuk werkloosheid verbergt. Ziek zijn en geen werk hebben treft dubbel. Het hoge aantal langdurig zieken doet eveneens veronderstellen, dat er iets fout zit in de verhouding: mens en arbeid.

Arbeid, meedoen in het arbeidsproces, is in onze tijd dus geen vanzelfsprekendheid meer, en als je werk hebt kan het zelfs zo geestdodend zijn dat je er ziek van wordt. Maar omdat meedraaien in het arbeidsproces in onze samenleving altijd nog een bepaalde status met zich meebrengt, dan tel je méé, is werkloos zijn nog altijd een verschrikkelijke toestand. De realiteit onder ogen zien dat grote werkloosheid een blijvende gast zal zijn in onze maatschappij, wordt het hoog tijd, dat zaken rond arbeid en werkloosheid eens van een andere kant bekeken moet gaan worden. Niet alleen door de werklozen zelf, waarvan er enkelen misschien al voorzichtig aan toe zijn, maar vooral door de mensen om hen heen, het wel werkend deel van Nederland.

Want leven zonder (betaalde) arbeid kan ook een waardevol leven zijn.

Via wat informatie over de financiële mogelijkheden van werklozen, wordt er in de brochure een overzicht gegeven hoe men vroeger en nu nog dént over arbeid. In vroeger dagen bracht arbeid een stuk bevrijding met zich mee. Men trachtte door nauwgezette arbeid en zuinig leven het beter te krijgen. Een leven op een hoger plan met meer mogelijkheden. Idealisering van de arbeid, een arbeidzaam leven is gelijk aan een deugdzaam leven, ledigheid is des duivels oorkussen.

Niet alleen het christelijk geloof, vooral het Calvinistisch denken, maar ook in allerlei andere wereld- en levensbeschouwingen neemt arbeid een centrale plaats in. Een kwaad gevolg daarvan is, dat heel wat mensen hun leven laten opgaan in arbeid. Léven betekent alleen werken. "Het probleem van onze westerse cultuur is nog ingewikkelder. Omdat wij de arbeid vaak geheel ondergeschikt maken aan (overmatig en overbodig) produceren van produkten en winst het enige middel blijft om onze welvaart te waarborgen, overheerst de produktie het gehele bestaan."

Hoe denkt de bijbel over arbeid? Ook daarin zijn allerlei aspecten die het overdenken waard zijn. Hoe hebben wij de arbeid waarover de bijbel spreekt opgevat? Het lijkt er vaak op, dat het dan alleen gaat om werk waarmee men zoveel mogelijk verdient. De schrijvers van de brochure komen tot de konklusie: "Zo te zien is arbeid inderdaad een middel tot bevrijding uit de nood. Maar dan niet alleen produktieve betaalde arbeid. En nimmer als doel op zichzelf. De waarde van de mens dient dan ook niet gekoppeld te worden aan het wel of niet hebben van werk en aan de resultaten die het oplevert.

Zo moet de arbeid ten dienste staan van de mens en de leefbaarheid van de wereld. Dat is dan tegelijk de grens van de arbeid. Wanneer deze grens van dienst overschreden wordt door de arbeid zelf, door de tijd die het vraagt, door het produkt dat vervaardigd wordt of door de neveneffecten van het arbeidsproces, kan de arbeid een bedreiging worden voor de mens. Dan verdrinkt het leven erin."

Hoe gaan we met z'n allen in deze tijd de arbeid herwaarderen en herverdelen? Zoiets kan niet van hogerhand worden opgelegd. Daarover moet men het met elkaar eens zijn. Er moet over worden gepraat. Meninge die al zo lang vast stonden moeten worden veranderd. We zullen elkaar wat af moeten staan, tijd en werk, om met elkaar een leefbaar leven te krijgen. Het zou goed zijn als over deze zaken: arbeid en werkloosheid binnen de kerk grondig wordt gesproken tussen de mensen onderling. Daarvoor is deze brochure gemaakt.

Achterin staan wat discussievragen die voor gespreksgroepen, katechisaties, vereniging, maar ook voor persoonlijke oriëntering zijn bedoeld.

De brochure "Arbeid en Werkloosheid" kan aangevraagd worden bij: Provinciaal Kerkelijk Bureau, Zijpendaalseweg 51a, Arnhem, tel. 085-433009.

Wat betekent de doop?

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 29 november 1979, 38^e jaargang nr. 5

ZELHEM – “Christen-zijn zal in de komende decennia geen vanzelfsprekende zaak meer zijn. Meer en meer zal het erom gaan, dat mensen een bewuste keus doen en vanuit een overtuiging gaan leven, die ook konsekventies heeft voor hun maatschappelijk bestaan. Wil je goed reageren op deze ontwikkeling, dan zul je bij de interne opbouw van de gemeente de nadruk moeten leggen op de geestelijke groei van de gemeenteleden. Dat betekent, dat je afscheid neemt van het patroon van een kerk, die in de samenleving is gebed. Je zult moeten zoeken naar een patroon van kerk-zijn, waarbij de eigen inbreng van de mensen hoog genoteerd staat”. Dit is de mening van ds. J. Monteban uit Zelhem als ik hem vraag naar de gedachten achter het dooppastoraat, dat door de kerkeraad van deze gemeente is ingesteld.

“Mijn kollega Gerbrandy en ik hadden al lang het gevoel, dat als er een aantal ouders naar de doopzitting kwamen om hun kinderen te laten dopen, dit voor beide kanten een eerste kennismaking was. Wij kenden de ouders niet. Die ouders kenden ons alleen omdat we predikant in het dorp zijn.”

Evenals overal elders is er behalve de meelevende kern toch ook een grote groep kerkleden, die alleen bij doop, belijdenis, huwelijken begrafenissen de kerk binnengaat. Hoewel men in Zelhem de moeilijkheid onderkent om een bepaalde geloofsbeleving te doorbreken, is men zich vanuit de kerkeraad toch gaan afvragen: hoe kunnen wij intensiever contact tot stand brengen met doopouders?

Gespreksavond

In de eerste plaats is men afgestapt van de kreet “doopzitting”. Daarvoor in de plaats is gekomen een gespreksavond. De doopouders worden gevraagd zich vooraf te melden, zodat ervan beide kanten enige voorbereiding kan zijn. Intussen heeft een sekte-ouderling, na ontvangst van het geboortekaartje, al een huisbezoek afgelegd en het boekje over de doop van “Open Deur” achtergelaten.

Op de gespreksavond, intussen zijn er al twee geweest, worden de doopvragen uitgelegd en besproken. Er wordt voorlichting gegeven over het gebruik van kinderbijbels, waarvan de ouders na de doop een exemplaar mogen kiezen. Een keus kan gemaakt worden uit: Bijbelse verhalen voor jonge kinderen van Cramers-Schaap; Bijbel voor de kinderen van Klink; Woord voor Woord van Karel Eykman; Dromen van Vrede, van G. Evenhuis en K. Bouhuis en verhalen van Jezus en over Israël van Beneker en Hanna Lam.

Op die avond wordt ook geprobeerd, als de ouders ervoor voelen, samen de doopdienst voor te bereiden, met de mogelijkheid zélf ook een rol in de dienst te spelen. Behalve de doopouders nemen twee ouderlingen van het dooppastoraat de dienstdoende ouderling, van die zondag en een predikant deel aan het voorgesprek.

In de doopdienst die erop volgt overheerst vanzelfsprekend het feestelijk element. De kinderen uit de oppasdienst en de crèche komen rond het doopvont staan en daarna is er gelegenheid de doopouders te feliciteren. Waarschijnlijk het gebruikelijke beeld van een doopdienst zoals die op vele plaatsen in Nederland zal worden. Toch met dit verschil, dat de beleving en het besef wat er die dag gebeurt voor de ouders dieper is geworden; dat het op één of andere manier kan doorwerken in wat zij hun kind aan waardevols gaan meegeven.

Godsdienstige opvoeding

Met deze dienst is het dooppastoraat niet teneinde. In het komende voorjaar zullen alle ouders, die vier jaar geleden hun kindje lieten dopen een uitnodiging krijgen voor een gesprek. De commissie dooppastoraat, die uit vier ouderlingen bestaat gaat dit voorbereiden. “Wij vinden”, zegt ds. Monteban, die als predikant van het vormingswerk deze gesprekken zal bijwonen, “dat dit nagesprek bij het dooppastoraat hoort. Het is de bedoeling, dat wij de godsdienstige opvoeding aan de orde stellen. Ik denk daarbij ook aan de manier hoe je kindervragen opvangt. “Opa is in de hemel, boven”. Dan zijn er aarzelingen bij degene die moet antwoorden. “Boven”, waar is boven? Waar is God? Zulke gesprekken zullen uit concrete ervaringen van de ouders opgebouwd worden.

Je kunt inventariseren wat de moeilijkheden zijn bij die godsdienstige opvoeding. En dan denk ik zeker ook aan het bidden; waarom vouw je je handen en sluit je de ogen? En zoeken naar goede kindergebeden.”

Of het bij één gesprek zal blijven, hangt helemaal af van de reacties van de ouders en de hoeveelheid gespreksstof die er naar voren komt.

Homofilie in het kader van de kerk

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 6 maart 1980, 38e jaargang nr. 12

Is het kader van de kerk eigenlijk wel berekend op de taken die het aan moet? Dat is geen overbodige vraag voor wie op vrijdag 22 februari j. l. de discussie volgde tussen pastores en hun ouderlingen en of diakenen van Aalten en Bredevoort en vertegenwoordigers van de Pastorale Gespreksgroepen Homofilie.

Voorlopig moeten de Pastorale “huiskamerkringen” nog fungeren als schuilhut voor de homofiele mens want de kerk is er nog niet aan toe, ondanks de moedgevende uitspraken van de hervormde en gereformeerde synodes. Op de bijeenkomst in gebouw “Elim”, die gehouden werd op initiatief van de gespreksgroepen Homofilie, vertelden twee homofielen hun verhaal. De echtgenote van een homofiele partner liet een dapper relaas horen hoe zij en haar echtgenoot dit probleem binnen hun huwelijksrelatie hadden verwerkt. Een moedige onderneming, dat wel. Maar betreurenswaardig als het moet gebeuren om te proberen geaccepteerd te worden door heterofiele kerkmensen, of tenminste begrip te wekken voor hun situatie. Presenteer je je openlijk als homofiel en ben je blij daarom, (dat dit kan bleek uit het verhaal van één van hen), dan weet “de kerk” geen raad met je. Want alleen voor zielenpieten kun je bidden en ze troosten.

In de groepsdiskussie bleek dat de meeste kerkelijke ambtsdragers óf nooit met het probleem homofilie waren geconfronteerd, óf er niets van wisten, óf nog nooit een homofiel hadden ontmoet. Het laat zich raden hoe de hulpverlening op gang zal komen als van hen tijdens een huisbezoek een bijdrage in het probleem wordt verwacht.

De moeilijkheid in de discussie is, dat bleek ook weer deze avond, dat de Bijbel zelf geen voorbeeld geeft van een homofiele relatie, zodat men aan de hand daarvan tenminste haarzuiver zou kunnen zeggen: het mag of het mag niét. Het touwtrekken om de bekende bijbelteksten duurt onverminderd voort, gezien de bijdrage van één van de Aaltense predikanten in “Kerkleven” van 7 februari jl. Jammer genoeg blijft de discussie dan hangen op het niveau van de theologen.

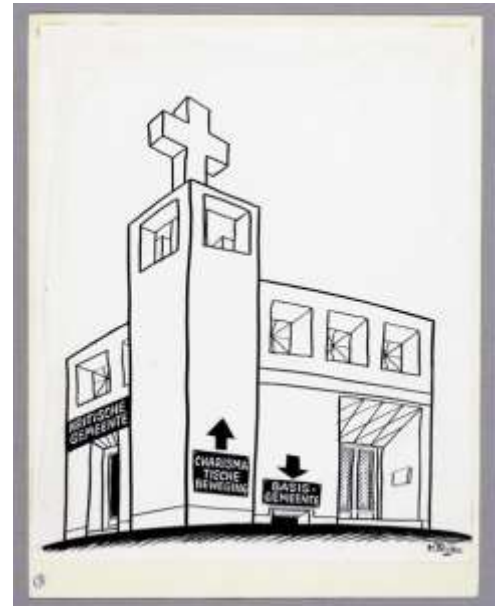
De diverse pastores zegden toe, dat het gesprek binnen de verschillende gemeenten zou worden voortgezet. Ook op deze avonden willen de homofielen graag present zijn om zo de levensgrote keistenen die ze op hun weg naar de kerk nog vinden te helpen op te ruimen.

Geloven is een werkwoord

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 3 april 1980, 38^e jaargang nr. 14

”Het Hebreeuwse DABAR betekent zowel woord als daad. Het is een heel eigen uitdrukking in de bijbel: het woord dóen. “Er zij licht”, Gods woord op de eerste scheppingsdag is niet te scheiden van zijn daad. Het licht is er op dat moment. Mensenwoorden staan vaak haaks op mensendaden. Geloven wordt dan niet zichtbaar maar blijft binnen of binnenkerks. Dat geloof draagt dan geen vrucht”. Zo begon mevrouw Doro van Houten-Immink uit Amersfoort haar inleiding over de basisbeweging en kritische gemeenten in Nederland. Haar gehoor bestond uit leden van de Hervormde Vrouwen Diensten uit Gelderland. Omdat deze beweging, die in onze streken nog een vrij onbekend verschijnsel is, nogal eens verkeerd begrepen en dienovereenkomstig beoordeeld wordt, geef ik nog enkele gedeelten door van wat mevrouw van Houten op 11 maart jl. in één van de zalen van het Gelderse Provinciehuis vertelde.

Protestbeweging

“Marx heeft gezegd: geloof is opium voor het volk. Maar daarmee bedwelmt het volk zich zelden. Wat heb je aan een leven waar je geen raad mee weet met de idee: later zal het anders zijn. De mensen zien geen mogelijkheid de eigen werkelijkheid te veranderen. Wat heeft dit te maken met de basisbeweging? Deze is ontstaan aan het begin van de jaren zeventig. Dat hing samen met de protestbeweging op maatschappelijk gebied. Provo, anti-militairisme, enz. Dit protest stond dwars op de welvaartsroes. Er werden vragen gesteld. Hoe kan dat? Hier oververzadiging en luxe, daar honger en bittere armoede. Waar die luxe en welvaart wordt bedreigd door verzet in de arme landen wordt dit met geweld bestreden om de orde en rust te herstellen.

In Nederland ontstonden de problemen rond buitenlandse arbeiders, onze eigen jeugd raakte verslaafd aan drugs, huwelijken liepen stuk, mensen die wachtten op een huis naast zo veel leegstand. Er ontstonden actiegroepen”.

Van kerk vervreemd

Mevrouw van Houten vertelt hoe ze zelf in die tijd betrokken raakte bij de opzet van een Wereldwinkel. “Er ging een wereld voor mij open. Ik hoorde dingen, die ik nog nooit had gehoord. We werkten samen met mensen uit verschillende kerken en verschillende politieke stromingen. We vormden gespreksgroepen samen met mensen die allang van de kerk vervreemd waren. Wij vroegen ons af waardoor wij van de kerk vervreemd waren.

En de marxistische jongeren in onze groep vroegen wij wat zij wilden van gelovige mensen. Op die vragen zijn wij ons gaan bezinnen. Zo ontmoetten wij elkaar, gelovigen en ongelovigen, rooms-katholieken en protestanten. Wij wisten zeker: zo is de wereld niet bedoeld; daar leggen wij ons niet bij neer. De gelovigen zeiden vanuit hun geloof in Jezus Christus dat zij een poging wilden wagen om anders te gaan handelen en spreken. Dat kan met mensen die niet geloven als bondgenoten.

Dat kun je niet alleen. De dingen die je doet en zegt wekken verzet op. Je wordt een mikpunt van spot.

Uittocht en opstanding

Het begin was enthousiast en aarzelend. De basisbeweging is een beweging van onderop. Mensen ontwaakten en gingen op zoek naar nieuwe vormen van geloven. Hun geloof werd een werkwoord. Akties ontstonden en al zoekend werden kerkgrenzen doorbroken. Mensen herkenden elkaar in hun verhalen van uittocht en in verhalen van de opstanding van Jezus Christus.

Beide verhalen hebben alles in zich van de mensen in deze maatschappij, mensen in deze wereld. Hebben te maken met tegenspreken, tegen macht, tegen onrecht.”

Zo is men ook de bijbel anders gaan lezen. Samen zijn wij ons gaan buigen over die bijbel, het Oude Testament, de oorsprong waarvan je dient uit te gaan. De oorsprong waarbuiten geen evangelie denkbaar is. Je ontdekt, dat God bevrijdend werkt in Israël en dat later Jezus van Nazareth gelijk werd aan verdrukten, hongerigen en dorstigen en gezonden werd om de boodschap van verlossing en bevrijding te verkondigen. Het gaat niet om een God van orde en rust. Maar om een God die oproept tot optrekken uit de slavernij. Een God die oproept tot onderlinge zorg. Hij wil geen slavenbestaan, geen onderdrukking.

Kritisch geloof

Mevrouw van Houten wees erop, dat het geloof in de loop van de tijd zijn kritische functie heeft verloren. Daar probeert men in de basisbeweging op terug te komen. Er worden zaken aan de orde gesteld zoals de macht van de kernwapens, het onderscheid tussen blank en zwart, mannen en vrouwen, vervuiling van het milieu. Zaken die sluipend de samenleving binnenkomen er zich nestelen en waarop ook de kerkmens, de gelovige geen antwoord meer heeft, omdat hij de kritische geloofshouding mist. Niet, dat de mensen van de basisbeweging alles zo goed weten “maar” zegt Doro van Houten “het gaat erom, dat wij met open ogen en open harten – die soms krimpen van onzekere vragen – in de wereld willen staan, ons protest willen laten horen al zoekend naar andere mogelijkheden en andere antwoorden op de vragen die we stellen. Zoekend naar de weg die ons gewezen is door Christus onze Heer”.

“UITTOCHT” informatiebrief van de basisbeweging. Om te weten wat de basisbeweging doet; om een plek te vinden voor jezelf en voor anderen; om geïnspireerd te worden en anderen te inspireren.

“UITTOCHT” verschijnt in 1980 8 keer en kost f 20. Abonn. Sekr. Basisbeweging, Tolsteegsingel 33, 3582 AH Utrecht.

Katechese en de onvanzelfsprekendheid van de kerk

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 1 mei 1980, 38^e jaargang nr. 15

WINTERSWIJK— Voor de aanvang van de katechisaties voor het seizoen 79/80 verstuurden de zes hervormde predikanten 1316 uitnodigingen aan jongeren tussen 16 en 21 jaar. Het bracht geen grote schok teweeg dat maar 158 jongeren (12%) op het gemelde lesuur kwamen opdagen. Het was eerder een bevestiging van wat al vaker in de afgelopen jaren was geconstateerd: een teruglopende belangstelling voor het kerkelijk werk onder de jongeren.

Dit trieste resultaat heeft de plaatselijke hervormde jeugdraad doen besluiten een onderzoek te houden onder de wegblijvers om een beeld te krijgen van hun motivatie of het ontbreken daarvan om niet deel te nemen aan de katechisatieles of andere kerkelijke activiteiten.

Om de enquête een zo goed mogelijke kans van slagen te geven heeft men gekozen voor een persoonlijk bezoek om wat gericht en dieper op bepaalde vraagstukken in te kunnen gaan dan bij het simpelweg afgeven en weer ophalen van een enquêteformulier.

Het resultaat is verwerkt in een overzicht waarin uitspraken staan van 186 jongeren die de bezoekers zonder veel interesse “afscheepten” aan de deur of in een meer vertrouwelijk gesprek hun visie op geloven en kerk ten beste gaven.

De 169 formulieren die beantwoord werden zijn onderverdeeld in 6 categorieën. 20% deelde ronduit mee “niet te geloven”, 35% reageerde negatief maar vermeldde niet duidelijk of ze nog geloven en 19% liet een vrij positief geluid horen.

Op de vraag waar ze hun godsdienstige kennis tot nu toe hadden opgedaan bleek “thuis” een doorslaggevende rol te spelen (55.5%). Bij de eerste categorie (9 jongeren), tegenover godsdienstonderwijs op school 44.4% en “de zondagschool” 33.3%. Het “soms” naar de kerk gaan komt voor 44.5% van de jongeren neer op het kerstfeest of bij een doop- of huwelijksdienst en 33.3% gaf toe nooit of “niet meer” te gaan.

Op de vraag “wat stel je je voor bij “geloven in God”, vonden van deze jongeren het moeilijk hun antwoord te formuleren, maar de overige geënquêteerden dachten er nooit over na, zeiden niet in God te geloven of vulden “blanko” in. Tot geregeld bidden komt nog geen kwart van hen, terwijl 44% “soms” en 22% nooit bidt. Het vijfde deel van de jeugdigen, die behoorden bij de categorie van “niet geloven” zien er over het algemeen het “nut niet van in”

KERKBEZOEK BLIJFT DALEN

een katechisatie te bezoeken. Hoewel ingeschreven in de registers van de kerk moet 5.9% toegeven geen enkele godsdienstige opvoeding te hebben genoten en 47% over geloof alleen op school had vernomen.

Wat deze jongeren zich voorstellen van “geloven in God” bleef bij 113 onbeantwoord. Bijna een kwart stelde zich er niets bij voor, “een vlucht uit de realiteit” of “als God er is wil ik hem wel eens zien of duidelijk ervaren”. Een ander vertelde: “naarmate ik ouder werd zag ik dat het kolder was. Als hij bestaat, dan moet er toch een teken van Hem zijn. En als Hij niet bestaat, geloven we voor niets, geven veel geld uit aan niets”.

Hoewel de helft van de beide categorieën “niet gelovers” of “negatief reageerders” aangaven nooit over het geloof met anderen te praten blijken de overige jongelui toch meer of minder vaak over geloofszaken met ouders of vrienden van gedachten te wisselen.

Traditionele band

Dominee G. Stegeman, één van deze predikanten van de 14.000 leden tellende hervormde gemeente (ruim 50% vrijzinnig) en voorzitter van de jeugdraad beaamt, dat de uitslag van het onderzoek het resultaat is van een ontwikkeling, die in de loop van de jaren op gang is gekomen. “Veel mensen hebben nog slechts een traditionele band met de ‘kerk. Die traditionele band betekende ook, dat mensen belijdenis deden en dus ook de katechisatie bezochten. Dit jaar hebben 80 jongeren belijdenis gedaan. Als je weet, dat het er in hervormd Leeuwarden 14 waren, dan is het bij ons toch niet alleen maar “stro”. Er leeft toch nog wel het één en ander. Er zijn onder die belijdeniskatechisanten dan nu toch wel mensen waarvan je in de toekomst wat kunt verwachten.

De ouders klagen wél tegenover ons dat ze hun kinderen niet meer naar de katechisatie kunnen krijgen “want je wordt er nooit slechter van” vinden ze zelf. Hoewel dit een vrij negatieve motivatie is, hebben de ouders voor zichzelf het idee toch nog wel bij de kerk te horen. Al gaan ze dan praktisch nooit of sporadisch ter kerke. Het is niet omdat ze “te lui zijn om uit bed te komen”, zoals de beschuldiging wel eens luidt, maar het hoort bij hun levensstijl niet naar de kerk te gaan.

Wie wel gaan dat zijn de “FIJNEN”. Dat is in wezen ook de kloof wat betreft de keus voor openbaar of christelijk onderwijs in deze gemeente.”

De vanzelfsprekendheid om bij de kerk te horen is weg. Daarbij hoorde dat je je kinderen liet dopen en dat ze naar katechisatie gingen.

Dat wegvallen van die vanzelfsprekendheid en de ontdekking, dat daardoor doop en jongerenwerk in diskrediet is geraakt, is voor de hervormde kerkeraad aanleiding geweest om de predikanten kraambezoeken te laten afleggen en kinderbijbels kado te doen bij de doop. Daarnaast zijn er kindernevendiensten ingesteld om de mensen aan te moedigen de kerkdiensten als gezin te beleven.

“Voor de ontdekking waar de ouders van de jongeren nu voor staan waarschuwen wij nu de heel jonge ouders”, zegt ds. Stegeman. “Geloof moet je onderhouden en gebruik die kinderbijbel dan ook.

Het gesprek over deze problemen moet binnenkort op gang komen tussen rechtzinnigen en vrijzinnigen en ik hoop, dat dit samen met de gereformeerde kerk kan. Daar is men er altijd van uitgegaan, dat het besloten karakter van die kerk toch een zekere wervingskracht had.

Aan de andere kant heb je binnen de hervormde gemeente kontakt met wie weet hoeveel verschillende mensen. Daarbij is de doop als apostolair motief nog in kontakt gebleven.”

Gesprek tussen christenen en moslims

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 15 mei 1980, 38^e jaargang nr. 16

Vanuit de classis Zutphen is in maart jl. uitgezonden het echtpaar E. E. Kling-Weyenberg naar de Philippijnen. Zij zijn hun werk begonnen in het Dansala Research Center. In 1950 werd het Dansalan College opgericht als een vorm van zendingswerk van de Christelijke Kerk op de Philippijnen. Deze school was uitdrukking van het zendingswerk onder de moslims daar met het accent op de eigen ontwikkeling en alfabetisering.

Behoud geloof

De moslims in dit gebied zijn vanaf de 13e eeuw in contact gekomen met de Philipino's als onderdeel van hun trek vanuit het Arabisch schiereiland naar het oosten. De moslims vermengden zich met de plaatselijke bevolking en tegen de tijd dat de Spanjaarden op de Philippijnen kwamen was de bevolking in het zuiden islamitisch.

De moslims kennen een lange traditie van verzet tegen de Spanjaarden, die hen nooit wisten te overheersen. Tegen de Amerikanen, die dit wel is gelukt en tegen de eigen regering nu. In de eerste plaats is dit verzet gericht op het behoud van hun geloof. Een even grote rol speelt echter hun islamitische opvatting, dat de islam niet een beperkte godsdienst in westerse zin is, maar tevens een complete levenswijze. Deze zienswijze houdt een noodzakelijke eenheid van “kerk” en staat in. Daarom werkten de moslims niet slechts voor het behoud van hun geloof tegen allerlei overheersing, maar streven ze bovendien naar afscheiding omdat ze menen dat de islam in haar voortbestaan wordt bedreigd binnen de Philippijnse eenheid.

Onze westerse denkwijze staat mogelijk wat sceptisch tegenover deze islamitische gedachte en ook veel Philippino moslims verwerpen haar, maar dat neemt niet weg dat de vraag naar een meer plurale samenleving voor zeer veel moslims een levensvoorwaarde is.

Behoeftte aan studie heeft de vraag doen ontstaan naar een Studiecentrum. Vanaf 1974/75 bestaat nu het Dansalan Centrum waar de heer Kling zijn taak heeft gekregen. Er wordt onderzoek verricht naar de moslim-samenleving en -cultuur. Het centrum ziet het als taak om voorlichting te geven over de islam en de Philippino-moslims. Dit ter bestrijding van vooroordelen bij niet moslims.

Gesprek

Het is niet voor de eerste maal, dat de classis Zutphen betrokken is bij een projekt rondom de islam. Al in februari werd dr. W. Bijlefeld vanuit Aalten afgevaardigd om te werken aan het Islam-in-Afrika-projekt in Nigeria, dat nu nog steeds draait. Evenmin als zending onder de

Joden eigenlijk niet kan, omdat de joden geen heidenen zijn, kan dit onder de moslims eigenlijk evenmin. Toch moeten we hen met het evangelie in contact brengen. Sinds eeuwen heeft men geprobeerd moslims het evangelie te brengen, maar dat heeft nooit succes gehad. Eerlijke pogingen tot een ontmoeting zijn op niets uitgelopen.

Men is door de jaren heen tot de erkenning gekomen, dat wil men met de moslims in gesprek komen, men zich allereerst zal moeten verdiepen in hun gedachtewereld, leefwijze en cultuur. Dat betekent vaak dat men zich niet meer zal richten op het individu, maar dat men als gemeenschappen met elkaar in gesprek komt. Het Islam-Afrika projekt is in de eerste plaats gericht op de kerken zelf om voorlichting te geven over de Islam. Pas als je elkaars gedachtewereld kent kun je redelijk met elkaar praten.

Op deze manier zal ook de heer Kling aan het werk gaan binnen de Philippijnse gemeenschap.

Godsdienstoorlog

De achterliggende gedachte van het trainingskarakter op het Dansalan Center is, dat wil een dialoog tussen christenen en moslims binnen de Philippijnse context ooit van de grond komen, er van de zijde van de Moslims acceptabele krachten aanwezig moeten zijn. Een werkelijk open en eerlijke dialoog kan niet plaatsvinden binnen een patroon van overheersing. De bereidheid van de moslimgemeenschap tot deze dialoog hangt af van de kwaliteit van hun vertegenwoordigers in het gesprek. Zou deze dialoog niet plaats vinden, dan is het enige wat rest een voortdurende godsdienstoorlog, die erg schadelijk is voor beide geloofsgemeenschappen. Zending en het doorwerken aan het evangelie in de Filipijnen is slechts mogelijk binnen de context van het gesprek.

Eigen land

Ook in onze westerse samenleving, ook in Nederland, dankzij de komst van vele gastarbeiders die vaak moslim zijn, ontmoeten Christendom en Islam elkaar. Niet alleen veraf, maar ook dichtbij huis zal de noodzaak tot een wederzijds gesprek, begrip en interesse in elkaars leefwereld een opening bieden om elkaar te bereiken.

Vrouw en woord

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 29 mei 1980, 38^e jaargang nr. 17

Eind vorig jaar is het kennismakingsnummer verschenen van een informatiebulletin dat de naam "Vrouw en Woord" meekreeg. Intussen zijn de eerste twee uitgaven (6 per jaar) verschenen.

Het is een goed initiatief geweest van de werkgroep "Vrouw in Kerk en Samenleving" van de Raad van Kerken in Nederland om hiermee voor de dag te komen. We zaten er op te wachten! Die "we" zijn vrouwen binnen en buiten de kerk, die zich interesseren voor en bezig zijn met dat wat zich rondom geloof en samenleving afspeelt. Het is namelijk geen blad waarin vakbekwame schrijvers hun artikelen aan de vrouw brengen. Het is een "allegaartje" van wat er gebeurt als vrouwen aan het woord komen. Als vrouwen eindelijk onder woorden durven brengen hoe ze vandaag de dag hun geloof beleven, er nieuwe woorden en vormen voor vinden. Hoe ze hun houding kritisch gaan bepalen tegenover de kerk en de samenleving, waarin het vaak niet meer zo plezierig verkeren is.

Omdat bewustwordings- en veranderingsprocessen aan de orde van de dag zijn en ook deze processen, waaronder het feminisme, niet voorbij kunnen gaan aan kerk en christendom, wil de werkgroep met deze uitgave een bijdrage leveren om in de gaten te houden wat er door vrouwen wordt gedaan. Wat ze beleven en ontdekken.

Er staan heel inspirerende dingen in 'Vrouw en Woord'. Gebeden door vrouwen opgeschreven en voorbeden uit door vrouwengroepen voorbereide kerkdiensten, zelfgemaakte en op muziek gezette liederen om eventueel in zo'n kerkdienst te zingen, eigen ervaringen van vrouwen die door feministische theologie geboeid zijn geraakt. In de exegetische hoek kunnen groepen of enkelingen hun ontdekkingen, opgedaan met een bepaald Bijbelgedeelte, kwijt.

Er zijn nu ook eindelijk adressen beschikbaar waar lektuur te krijgen is die broodnodig is om de kennis te verdiepen, meer zekerheid te krijgen over hoe het eigenlijk behoort te zijn: de heelheid tussen vrouwen en mannen in kerk en samenleving.

Dat er nog slechts een pril begin is gemaakt, ondanks de indrukwekkende stroom informatie die over deze zaak zo langzamerhand los komt, is duidelijk. Wie de bijeenkomsten van bijv. vrouwenverenigingen meemaakt waar men een spreekster heeft uitgenodigd die vertelt wat feminisme wèl is, in tegenstelling tot alle negatieve kanten die meestal wel de krant en televisie halen, schrikt van de agressie en tegenstand die er komt van die vrouwen die zelf geen antenne hebben voor deze nieuwe ontwikkelingen. Die alles "bij het oude willen houden" zoals ze zelf zeggen.

Er moet nog heel veel gepraat, maar nog zeker zoveel gelezen en gestudeerd worden. Dat betekent niet, dat het altijd zware kost moet zijn. Wie een begin wil maken vraagt een

proefnummer aan van “Vrouw en Woord”. Er staat voor elke vrouw die zich open wil stellen voor de veranderingen die zijzelf en vele zusters met haar door maken iets in.

Een abonnement kost f 24,– per jaar voor 6 nummers. Het is te bestellen op Parkweg 20a, 2271 AJ Voorburg.

Spanningen in en rond hervormde kerk

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 12 juni 1980, 38^e jaargang nr. 18

Kerkverlaters hebben de kerk altijd zorgen gebaad. Mensen die hun heil niet meer in de kerk zagen, soms nog wel in God, maar in de kerk konden ze Hem niet (meer) vinden. Zo is het ook nu. Maar in deze tijd van mondige mensen laten de kerkverlaters steeds duidelijker weten waarom het hun niet meer zint binnen dat instituut en zij hebben de plaatselijke kerkeraden soms al heel wat hoofdbrekens gekost voordat zij de definitieve stap zetten. Nog erger wordt het als het een “op de plaats rust” wordt met één voet binnen en één voet buiten de kerk. Heel wat kerkeraden zien zich dan herhaaldelijk voor de meest uiteenlopende akties, verwijten en daarmee problemen geplaatst. Dit verschijnsel doet zich in toenemende mate ook binnen onze streken voor. Op verzoek van het moderamen van de classis Zutphen heeft dr. R. Mooi, Sekretaris Algemene Zaken van de Hervormde Kerk op de classicaal vergadering van 28 mei jl. getracht de situatie “van bovenaf” te bekijken om zo tot een zo objectief mogelijk beeld te komen.

Dr. Mooi begon met de twee stromingen aan te duiden. De ene die zegt: wij leven als kerk in de samenleving en dus heeft die kerk daarin een taak. De kerk moet proberen te vechten tegen alle vormen van onrecht, strijden tegen racisme, opkomen voor verdrukten, achtergestelden en mensenrechten. De andere stroming zegt: Wij hebben toch het evangelie van Jezus Christus. Hij heeft Zijn leven gegeven en we moeten er toch vanuit gaan, dat Hij zijn leven heeft gegeven voor alle mensen. Als de mensen in je omgeving merken dat er iets met je gebeurt is, dan werkt dat wel door.

Met deze splitsing wilde dr. Mooi dus de eerste groep niet beoordelen als zich alleen maar bezighouden met maatschappelijke akties zonder hun hart erbij te hebben. En de tweede groep niet als zouden zij zich niet interesseren voor het lot van hun medemensen.

Verwijten

“Als wij kijken”, aldus de spreker, “hoe deze groepen optreden in onze kerk dan zien wij dat de eerste zich dikwijls beweegt aan de rand van de kerk. Een beweging van de kerkeraad wèg.

Ze houden zich bezig met Shell, Borssele, Outspan etc.. En daarmee proberen ze de gemeente te aktiveren. De tweede groep heeft er genoeg aan te weten, dat Jezus Christus hen redt en we vinden hen in verbinding met de EO, Pinkstergemeente, de charismatische beweging en dergelijke.

Vaak zijn er verwijten over en weer. De maatschappelijk geëngageerden zeggen tegen de anderen: jullie vluchten voor je verantwoordelijkheid als christen in godsdienstige zoethoudertjes. Het tegenverwijt is vaak: jullie zijn socialisten of verkapte kommunisten, jullie misbruiken het christendom voor jullie politieke doelstellingen”.

De onderlinge spanning moet liever niet tot een definitieve breuk leiden tussen twee elkaar verwijten makende groepen vond de inleider want dat zou een verschrikking zijn voor de hervormde kerk. Hij noemde ook “Hervormd Nederland”, een blad dat veel mensen binnen die kerk niet meer als hervormd herkennen. Ook het vertrek van dr. Albert v.d. Heuvel vanuit het bestuur van de hervormde kerk naar de VARA bleek voor vele kerkleden een moeilijk te verteren zaak. De brieven die daarover zijn ontvangen waren vaak zo met haat geladen, dat er nauwelijks meer gesproken kan worden van spanning maar van een definitieve breuk. En eenzelfde problematiek doet zich voor rond sommige uitzendingen van de IKON. Er zijn dan mensen die zeggen: wat zal ik me nog langer opwinden, de hele santenkraam kan me gestolen worden.

Geen schijneenheid

Hoe kan men nu in de Hervormde Kerk een eenheid houden, die geen schijneenheid is. Het antwoord trachtte dr. Mooi te vinden door te kijken naar het Nieuwe Testament wat Jezus Christus ons heeft te vertellen in die spanning. “Telkens zie je in Jezus die beide kanten van deze twee groepen. Bij Zacheus, in het gesprek met Nicodemus en met de Samaritaanse vrouw en anderen die bij Hem komen. Hij richt zich op hun persoon, maar richt zich ook op de maatschappij, bijv. de farizeeërs, de tempelreiniging, hij heeft aandacht voor de verdrukten in de samenleving. Hij leeft als Jood in het Joodse volk en dat is ondenkbaar zonder de Joodse samenleving.

Geloven kan niet individueel. Maar het is nooit een geloof van gelijkgestemden. Geloof is geen partijprogramma. Geloof heeft te maken met zoveel verschillende mensen, verschillende karakters, psychologische geaardheid. Toch is er sprake van eenheid. En die eenheid wordt niet bij de mensen gevonden, maar bij Jezus Christus die hun Heer is. Met andere woorden: hoe kom je boven die spanning uit, die is gelegen in het kerk-zijn van Jezus Christus, op basis van de Heilige Schrift, die richting geeft. Maar alle mensen verstaan die Schrift met de mogelijkheden, die zij in zich hebben. De mensen zullen steeds accenten leggen naar eigen mogelijkheden.

Waar ik wel eens bang voor ben, dat er een eenheid zal zijn niet op grond van ons kerk-zijn, maar op onze visie van het kerk-zijn. Een band op grond van het kerk-zijn zelf, zonder afbreuk te doen aan wat de mensen bezighoudt, rust op de Heilige Schrift en dat houdt in, dat je als verschillende mensen de verschillende aspecten van de Heilige Schrift benadrukt.”

Stelling nemen

Uit de discussie die na de beëindiging van de toespraak ontstond, werd duidelijk, dat men het in het algemeen eens was met dr. Mooi, dat er binnen de hervormde kerk een grote ruimte moet zijn voor verschillende meningen. Anderen waren daarentegen toch bang, dat dit pleidooi voor ruimte-geven hetzelfde inhoudt als geen-stelling-nemen. Jammer dat door gebrek aan tijd hierop niet verder kon worden ingegaan.

Kerk-Turken zijn geen Turken

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 19 juli 1980, 38^e jaargang no. 19

Op 3 april 1979 werden van een christen in het dorp Mar Gabriel in Turkije 20 stuks vee meegenomen onder bedreiging van automatische wapens.

De man heeft twee van de dieven herkend. Hij durfde geen aanklacht in te dienen uit vrees voor wraakneming. Uit hetzelfde dorp hebben 13 mannen in Nederland een aanvraag ingediend om asiel. Weer iemand anders uit dit dorp, een christen, verkocht zijn land aan een andere christen voor 20.000 pond. De agha (stamhoofd) kwam bij hem en zei: Weet je dan niet, dat als je het dorp verlaat, het land aan ons vervalt? Dit dorp is van ons, niet van jullie". Het geld werd hem afgenomen. De man diende een aanklacht in bij de rechtbank, maar er werd geen actie ondernomen.

© Robert de Haatagh / rfa, col: Nederland's Fotoalbum

Dit is één voorbeeld, waarin het bovendien nog slechts gaat om materiële schade, van de vele geweldplegingen tegen christenen die in Turkije wonen. Het is te lezen in een door Harry van Mierlo geschreven boekje, dat een bewerking is van een eindrapport samengesteld door een werkgroep ingesteld door de Europese Oecumenische Commissie voor Migratie. Men wilde zoeken naar een antwoord op de vraag of de christelijke minderheden, omdat steeds meer van deze mensen een asielaanvraag indienen in één of ander westers land, nu werkelijk in Turkije worden vervolgd.

Zijn bijvoorbeeld "onze" St. Jan Turken werkelijk vluchtelingen? Hebben ze gegronde redenen om voor hun leven te vrezen en waar komen ze vandaan?

De schrijver begint in zijn inleiding de titel van het boek te verduidelijken door uit te leggen dat deze "Turken" zoals velen in ons land nog altijd denken, geen moslims zijn maar Syrisch-orthodoxe, Armeense en Nestoriaanse christenen. Het is even moeilijk, vooral als men de oude en nieuwe kaart van Turkije en dat gebied in de eerste eeuwen van de christelijke jaartelling niet precies in het hoofd heeft, zich in te leven in de ingewikkelde situaties. Een stuk kerkgeschiedenis, politieke ontwikkeling, oorzaken door de eeuwen gegroeid van haat en wanbegrip tussen stammen, volkeren en verschillende godsdiensten.

Holocaust

De geschiedenis van de minderheden die door de meerderheid tegen elkaar worden uitgespeeld. Koerden, die in het algemeen net iets armer waren dan de christenen. Christenen die "de oorzaak zijn" van alle tegenslag. Een dankbaar doelwit voor wraaklustige gevoelens.

Het is een bekend verhaal, dat sterk doet denken aan de pogroms tegen de Joden. Het boekje spreekt zelfs van een Armeense holocaust aan het eind van de vorige, begin van deze eeuw. Maar deze werd in Europa snel vergeten en overschaduwde door de Hitler-Duitsland tragedie.

Het probleem van de christelijke minderheden heeft te maken met de Libanese oorlog. Westerse mogendheden, die politieke belangen laten prevaleren boven kleine bevolkingsgroepen waaraan ze nog beloften zouden moeten inlossen. Problemen van een land dat wij kennen als "Turkije". "Het is nog net Europa", staat er in het voorwoord, "of net niet meer". Het is een westers land. Zo leerden we op school. In de twintiger jaren is Turkije gemoderniseerd naar het model van de West-Europese staten. Maar het blijkt niet zo ver te gaan. Je kunt een land moderniseren, maar niet de mensen. Er wonen in Turkije mensen, die vasthouden aan oude tradities. Ze zijn islamieten en denken niet allen gelijk over de zegeningen van de westerse cultuur. Turkije is niet zo westers als het lijkt op het eerste gezicht."

Daarvan getuigen de verslagen in het rapport over ontvoeringen van 13-jarige christenmeisjes, die de Koerden als goedkope buit beschouwen, want voor een bruid moet nog altijd een schat betaald worden. En de christen-ouders hebben geen verhaal bij de autoriteiten. Dienen ze een aanklacht in dan volgt er bedreiging waarna de aanklacht uit angst wordt ingetrokken. Houden ze vol dan bemoeit bijna altijd de moslim agha zich met het geval en de klacht wordt nooit behandeld en het meisje keert niet in haar ouderlijk huis terug. Niet één geval, maar een dagelijks terugkerend leed. Afpersing, corruptie, dagelijkse onzekerheid, een totale rechteloosheid. Dat is het lot van de christenen in Turkije.

Vervolgelingen

Worden ze vervolgd is de vraag geweest toen er opdracht werd gegeven tot het onderzoek dat aan dit rapport ten grondslag ligt. Een tweede vraag volgt hieruit. Wat is vervolging? Gelden de oude begrippen, die wij met dit woord verbinden nog wel onder de totaal veranderde wereldomstandigheden?

De hernieuwde opkomst van de islam. De verhouding in een islamietisch land tussen kerk en staat. Daarom moeten wij weten dat de islam is geloof, belijden, leefregel, politiek en wet tegelijk. Daarom vallen de christenen in een islamietisch land niet onder de wet. Zij kunnen nooit burgers zijn zoals de moslims.

Er is een stroom op gang gekomen vanuit Z.-Oost Turkije uit de kleine dorpen via Istanboel, waar de vervolgingen soms minder hevig lijken, naar Europese landen.

Maar in Europa wordt de economie er niet beter op. Als gastarbeiders heeft een deel van de christenen dankbaar gebruik gemaakt van deze vluchtmogelijkheid naar het vrije westen. "Maar onze maatschappij" vindt van Mierlo, "heeft deze mensen alleen om economisch nut laten komen. Het is hun gebruikswaarde in onze samenleving waarom ze bij ons zijn, niet hun menselijke bestemming".

De rechtspositie van deze minderheidsgroepen neemt de schrijver aan het eind onder de loep. Hij geeft de lezer een blik in een gedachtengang die de meesten (nog) vreemd zal zijn. Het Vredesverdrag van Lausanne van 1923 en de Conventie van Genève in 1951 gesloten, zouden wel eens te veel bekeken kunnen zijn vanuit de denkwereld van westerse vredesapostelen. Hebben normen van recht en bescherming, gezien vanuit de oosterse cultuur, dezelfde

inhoud? Of zijn ze, gezien vanuit die leefwereld en misschien niet ten onrechte, voor andere uitleg vatbaar?

Wie met de problematiek van de gastarbeiders en die van de “christen”-turken in het bijzonder, bezig is, doet in dit boek heel veel kennis op. Een beter inzicht bovendien om op de juiste manier hulp te kunnen bieden. Want de feiten van de vervolging van de christenen in Turkije moeten gezien worden in een historische en geografische continuïteit.

Op de laatste bladzijden stelt Van Mierlo de vraag of we nog wel toe kunnen met de stoplappen van een nationaal vluchtelingenbeleid of dat we zo langzamerhand moeten toegeven dat hier geen sprake meer is van vluchtelingen, emigratie, asielbeleid enz., maar eenvoudig van een volksverhuizing.

Kerk-Turken zijn geen Turken – Harry van Mierlo. Uitg. Boekencentrum – Den Haag.

Zondagsschoolgeloof op de helling

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 18 december 1980, 39^e jaargang nr. 6

De predikanten zijn door de mand gevallen en zij hebben dr. Labuschagne de kastanjes uit het vuur laten halen. Bovendien zullen heel wat kerkeraadsliden met een nare smaak in de mond huiswaarts zijn gegaan.

Dat waren in het kort mijn gedachten na afloop van de gezamenlijke hervormd-gereformeerde classicaal vergadering, die woensdag 26 november jl.. in Barchem werd gehouden.

Dr. C.J. Labuschagne, uit Haren (Gr.) oud - testamenticus, hoogleraar aan de universiteit van Groningen en schrijver van het boek "Wat zegt de bijbel in Godsnaam", heeft die avond gesproken over het onderwerp "Naar een meer verantwoord bijbelgebruik".

Wat al tientallen jaren bij "de bijbelwetenschappers" bekend is, heeft hij getracht die avond in kort bestek weer te geven. Hij haalde daarbij ook het rapport van de gereformeerde synode aan, dat in februari a.s. openbaar wordt en over het Schriftgezag zal gaan.

Van kaft tot kaft

Te veel mensen, meende de spreker, zien de bijbel nog altijd als van-kaft-tot-kaft Gods Woord. En vergeten daarbij, dat het in feite gaat om een verzameling geschriften, die afkomstig zijn uit het begin van onze geloofstraditie. 'Indien wij ons op de bijbel beroepen', aldus Labuschagne, "voor ons handelen, denken en geloven zijn wij verplicht ons van tijd tot tijd rekenschap te geven van onze Bijbelbeschouwing, die tot op grote hoogte bepaald wordt door de manier waarop wij in het leven staan. Als wij zeggen: "de bijbel zegt" is dat nogal onvoorzichtig, als wij ons er geen rekenschap van hebben gegeven: wát zegt de bijbel eigenlijk. De bijbel wordt pas recht gedaan als wij de bijbel zelf aan het woord laten. Wij mogen niet aan de bedoeling van de bijbelschrijver voorbijgaan. Wat had hij in gedachten toen hij dat boek schreef? Wat was de historische context waarin hij dat boek schreef. En het is een zaak tussen de lezer en de Geest om een antwoord te vinden op de vraag: wat zegt dit gedeelte mij?"

Labuschagne verwondert er zich over, dat met name waar het de bijbel betreft de mens opgehouden is deze met verstand en kritisch te lezen en daardoor enorme problemen heeft veroorzaakt. De manier waarop men woordelijk de dingen overneemt en waardoor zelfs kerkscheuringen zijn ontstaan. Waar het om gaat, is de bijbel kritisch en verantwoord te lezen en eigentijds te verstaan. Labuschagne geeft daarvoor twee punten aan:

- a) probeer de bijbel te verstaan vanuit zijn eigen tijd en situatie, vanuit de omstandigheden van toen. Men moet proberen tijdgenoten te worden van de mensen die aan het woord zijn.
- b) men moet alles in het werk stellen de bijbel te verstaan vanuit onze eigen tijd en onze situatie en omstandigheden waarin wij nu verkeren. In het licht van de kennis, die wij op dit moment over de bijbel bezitten. We moeten de bijbel dus niet lezen door de bril waarmee “onze vaders” hem aan het begin van deze eeuw of nog verder terug lezen. Wij zijn pas verantwoord met de bijbel bezig als we dat licht wat ons nu ter beschikking staat over het Woord laten schijnen.

Enorme kloof

Labuschagne geeft toe, dat er in de loop van de laatste tientallen jaren een enorme kloof is ontstaan tussen de wetenschappers, die dag in dag uit met het schriftonderzoek bezig zijn en de kerkmensen. Dat dit ook een oorzaak is voor de leegloop van de kerken. Mensen, die mondig worden en gaan madenken over hun geloof, niet die antwoorden krijgen in de kerk, die zij redelijkerwijs mogen verwachten.

Men moet bedenken dat een boek als Jesaja hoogstwaarschijnlijk niet door deze profeet is geschreven, maar dat het boek is ontstaan gedurende een periode van 3 tot 400 jaar, dat zijn leerlingen en hun leerlingen er aan gewerkt hebben tot vóór na de Babylonische ballingschap. En als de mensen horen dat “de vijf boeken van Mozes”, zoals dat in de oude Statenvertaling nog te lezen stond, niet geschreven zijn door Mozes, maar dat deze boeken zijn ontstaan in de loop van vele eeuwen, dan worden de mensen onrustig. Maar deze gegevens zijn al vele jaren bekend bij de theologen.

“Wat is de bedoeling van de bijbelse wetenschap?” vraagt Labuschagne. “Antwoord te geven op de vraag: wat zegt de bijbel nu eigenlijk? En het is zeker niet de opzet om te slopen en mensen hun geloof af te nemen. Wél moeten er misverstanden uit de weg geruimd worden, er moet worden doorgedrongen tot de waarheid en op die manier de bijbel in staat stellen zélf aan het woord te komen. We moeten niet bang zijn voor de Bijbelwetenschap. Het is een gave van God, die in dienst staat van de waarheid. Daarom kunnen wetenschappers, die op deze wijze bezig zijn ook geen bedreiging zijn voor het geloof. Wèl is een bedreiging voor het geloof een Bijbelbeschouwing, die in konflikt komt met déze tijd. Wij moeten zoveel mogelijk de kennis van de bijbel integreren in het gebruik van de bijbel.”

Groeiproces

Dr. Labuschagne vertelde van zijn eigen geloofsgroei door de jaren heen. Hoe het van een “zondagsschoolgeloof” nog altijd in een groeiproces zit en dat iedereen, als het goed is, moet doormaken. “Wij moeten er naar streven elkaar ruimte te geven; te erkennen, dat wij mensen elk op een eigen plaats zitten in dat groeiproces”. Daarmee wilde Labuschagne aangeven geduld te hebben met elkaar. Elkaar niet te verketteren om het “te hard gaan” of om “stilstand”.

Labuschagne haalde talrijke voorbeelden aan uit de bijbel, die niet letterlijk gelezen mogen worden; anderen die om te voorzien een “zaak van geloof” zijn geweest.

Evenmin als het staande is te houden, dat God, zoals wij Hem nu kennen achter de oorlogen van Israël heeft gestaan en zij deze in opdracht van God zouden hebben uitgevoerd.

De nood van veel mensen vroeger, maar zeker in deze tijd is, dat ze tot de konklusie moeten komen: “in zo’n God kan ik niet geloven”. Daardoor zijn er velen afgegleden naar het atheïsme. Vaak ook omdat zij op een serieuze vraag aan de kerk(mensen) geen serieus antwoord hebben gekregen.

“De bijbel is tenslotte niets anders dan een neerslag van geloofservaringen van mensen gedurende meer dan 1000 jaar. Wie de bijbel wil lezen moet weten: ik ga met mensen in zee. Wij hebben een schat in een “aarden vat”. Wij hebben niets anders dan een menselijk getuigenis. Een produkt tot stand gekomen door het handelen en denken van mensen. Daarin is de hand van God aan te wijzen, maar wij mogen de tijdgebonden uitspraken van de bijbelschrijvers niet zonder meer verheffen tot tijdloze uitspraken. Als voorbeelden haalde de inleider aan de positie van de vrouw, homofilie, de doodstraf. Ten aanzien van de opdracht “gaat heen en vermenigvuldigt u” vindt Labuschagne dat christenen vandaag moeten durven zeggen: “pas op: de aarde raakt overvol er moet aan een verantwoorde geboortebeperring worden gewerkt.”

Bij dit alles mogen we eveneens vertrouwen op Gods Geest.

“Wij hebben” zegt Labuschagne “op onze reis door de wereld niet in de eerste plaats een boek meegekregen, maar de Geest, die ons in alle waarheid leidt. Wij moeten er steeds voor waken de bijbel niet te laten heersen over de Geest. De Geest blijft Heer over het woord van de bijbel. God blijft het laatste woord houden.”

Opnieuw lezen

De grote vraag is, en de verlegenheid daarmee bleek ook uit de discussie, hoe de kennis waardoor veel oude “Godsvoorstellingen” teniet worden gedaan op de gemeente moet worden overgebracht zonder al te veel schade aan te richten. Het is duidelijk, dat de theologen, in hun preken het over het algemeen niet hebben aangedurfd de resultaten van het moderne schriftonderzoek op de gelovigen over te brengen. Om de kloof niet nog groter te maken dan deze al is, zal er heel snel iets moeten gebeuren. Een schuldige voor deze situatie is nauwelijks aan te wijzen. Beter gezegd: er zijn drie schuldigen: de wetenschappers, die vanwege hun vakjargon in een ivoren toren zitten; de theologen, die geen kans zien hun nieuw verworven kennis op de gemeenteleden over te dragen en denken “ik laat ze dat maar geloven” en de gelovigen zelf, die erg traag zijn om nieuwe gezichtspunten aan te nemen en zelf weinig moeite doen om zich in deze zaken te verdiepen.

Wellicht is deze classisvergadering een aanleiding om met alle macht de bijbel opnieuw te gaan lezen.

Scheiden: een stuk uit je leven...

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 5 maart 1981, 39e jaargang nr. 11

De ontwikkelingen in de samenleving gaan de kerk niet voorbij. Gelukkig maar! Anders zou de kerk nog meer een schijn-wereldje-apart zijn. Ook binnen de kerkelijke gemeenschap strandt één op de vier huwelijken en komt het tot een officiële scheiding. Om nog maar niet te spreken over de huwelijksverbintenissen, die niet meer dan een voortdurende gewapende vrede inhouden of “we moeten de rit uitzitten” als enige basis hebben.

Hoewel het er schijnbaar naar uitziet, dat scheidingen geaccepteerd zijn binnen de kerk, moeten mensen, die dit leed overkomt, maar al te vaak met diepe pijn ervaren, dat dit gebeuren wordt getolereerd; in feite wordt doodgezwegen. Een schuilen in de hut van de kerk voor mensen, die soms voor jaren ontworteld zijn, is er meestal niet bij. Ze verdwijnen óf ongemerkt uit de kerkelijke gemeenschap óf ze blijven, al vechtend tegen de gevestigde mening, als gestigmatiseerden (getekenden) voor het leven.

En ook bij dit verschijnsel is het weer de vrouw, die het harder te verduren heeft dan de man. De samenleving is daar schuld aan. Maar ook de uitleg van bepaalde bijbelteksten vergroot het onbegrip.

Onderling pastoraat

De Hervormde kerk in Doetinchem heeft een eerste stap gezet om de problemen rond echtscheiding onder ogen te zien. Ds. van de Woord zegt hierover: “Najaar 1979 konstaterden we, dat het aantal gescheiden vrouwen in onze gemeente nogal hoog was. We hebben ons afgevraagd of het mogelijk zou zijn, dat deze vrouwen elkaar verder zouden kunnen helpen. Met mannen lukt dit niet, want die willen liever niet in groepjes met elkaar over hun problemen praten.”

Met een sociaal werker is overleg gepleegd hoe het beste te werk zou kunnen worden gegaan. Bovendien wist men zich verzekerd van de bijstand van een orthopedagoog als er onvoorziene moeilijkheden zouden rijzen binnen de groep. Uitgangspunt van het gesprek onderling zou niet moeten zijn: hoe is het allemaal gebeurd?, maar: hoe ben je verder gegaan? en hoe kun je verder komen?, wat kunnen we van elkaar leren? Niet alleen gevoelsmatige zaken, maar ook heel praktische moeten aan de orde komen. Wat moet er met de naam gebeuren? Wat met de kinderen?

Als de gemeente weet heeft dat er een groep gescheiden vrouwen probeert pastoraat aan elkaar te plegen, is het goed mogelijk, dat zij ook beter over deze problemen gaat denken en er niet zonder meer aan voorbij leeft.

Kerk niet op de bres

Een winterseizoen lang hebben 9 vrouwen tussen de 30 en 60 jaar met elkaar hun echtscheidingservaringen, de naweeën en positieve gevoelens ervan, met elkaar uitgewisseld. Het leeftijdsverschil bleek geen bezwaar. “Of je jong bent of oud” vertrouwt een al 12 jaar gescheiden vrouw me toe “het proces dat je door moet, blijft hetzelfde. Alleen denk ik, als je huwelijk lang geduurd heeft, dat je ook langer nodig hebt om jezelf terug te vinden en om het te verwerken. Dat hangt ook af hoe de verhouding met je partner was.”

Hoe ligt het als je nog bezig bent een scheiding te verwerken en je probeert intussen een nieuwe relatie op te bouwen? Bij twee is het hopeloos mis gegaan, maar bij anderen lukt het naar het schijnt beter.

Maar weinig mensen, die zelf een scheiding niet van nabij hebben meegemaakt of doorleefd weten wat het is. Nog té vaak denkt men, dat het een kwestie is van je-koffers-pakken-en-wegwezen. De pijn, de gewetensworsteling, de angst voor een onbekende toekomst, het gevecht tegen onbegrip en roddel, het is maar een kleine greep uit een kluwen van gevoelens waarin je maandenlang verstrikt raakt. “Het is een gevoel alsof er een arm of been is afgezet” zegt mijn woordvoester.

“Belangrijk is, dat vrouwen, die nog in het scheidingsproces zitten andere vrouwen, die dit al jaren achter de rug hebben, ontmoeten en zien, dat ze er niet onderdoor zijn gegaan. Dat ze toch wat van het leven maken. Ik zelf heb nooit een nieuwe relatie aangedurfd. Ik sluit het niet uit, maar het zou iets heel onverwachts moeten zijn. Je voelt je wel vaak eenzaam, dat wel, maar ik denk, dat deze eenzaamheid beter te dragen is dan die eenzaamheid binnen het huwelijk. In de eerste jaren na mijn scheiding voelde ik me zo verschrikkelijk in de steek gelaten, ook door de kerk. Wat ds. v.d. Woord nu heeft gedaan voor ons vind ik geweldig. De kerk is te weinig gewend om op de bres te staan voor minderheidsgroepen. Men beseft niet wat je door moet maken, je medechristenen komen niet naast je staan. Wel krijg je als kommentaar: moet je maar niet zo stom zijn.”

De vrouwen van deze groep kwamen eens in de maand bij elkaar. Na een jaar had ieder echt het gevoel: nu moeten we het zelf verder kunnen en wordt het langzamerhand duidelijk, dat het onderlinge contact niet meer van levensbelang is.

Verrijking

De ervaring is, dat juist mensen met een religieuze achtergrond meer last dan gemak van dit gegeven hebben. Staat de kerk al niet klaar om te vertroosten, het vermaan is niet van de lucht. En men schijnt alleen de tekst “wat God heeft samengevoegd, scheidde de mens niet” nog te kennen. “Maar”, komen de vrouwen al pratend tot de ontdekking “wie zegt, dat God ons heeft samengevoegd. Of is het soms je eigen, vaak jeugdige onrijpe beslissing geweest?

Ik denk, dat ook het inzicht van veel christenen in dit opzicht nog moet groeien. Dat men gaat inzien, dat vroeger de nadruk op dingen werd gelegd, die helemaal geen nadruk moeten hebben. Vooral in het begin ben je overgevoelig en als je mede-kerkmensen dan negatief reageren, kan ik me voorstellen dat gescheidenen ertoe komen om te zeggen: die hele handel kan me gestolen worden. In zo’n tijd komt het er erg op aan of je christen bent voor de vorm of dat je je christen-zijn bewust beleeft”.

Mevrouw Wiltink heeft de vrouwengroep als ouderling begeleid en is erg aangesproken door deze vorm van pastoraat-aan-elkaar. “Je wordt je bewust van de grote verantwoordelijkheid van de kerk tegenover gescheiden mensen. Huwelijkskonflikten worden vaak benaderd met algemene uitspraken. En zo is het met veel problemen. Er is op allerlei terrein nog veel te doen voor de kerk. En ze kan zich op deze manier zelf verrijken. Zeker in het geval van echtscheiding kun je je afvragen wat er terecht komt van de tekst in Cor. 3:1 “Als één lid lijdt, lijden alle leden mee”.

Waar blijft de daad van de gemeenschap?”

Jeugdwerkloosheid is geen doen!

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 19 maart 1981, 39e jaargang nr. 12

“De één is werkloos. De ander is het niet en wenst het ook niet te worden. Hoe is het met jou? Of heb je er nooit aan gedacht, dat jij ook zonder werk kunt komen te zitten? Het aantal werklozen gaat al jaren met sprongen omhoog. Bij de arbeidsbureaus hebben zich al meer dan 300.000 vrouwen en mannen laten inschrijven. Zij zoeken werk, maar kunnen het niet vinden. Meer dan de helft is jonger dan 23 jaar en het duurt steeds langer, voordat zij aan de slag komen. Bijna de helft van alle werkloze jongeren in dit land behoort tot de schoolverlaters. Duizenden schoolverlaters hebben na een jaar nog geen werk gevonden. Zij komen na hun schooltijd in een woestijn terecht waar niemand naar hen vraagt, al solliciteren ze honderd keer.”

Manifestatie – werkdag

Met deze inleiding begint het manifest tegen jeugdwerkloosheid, uitgegeven door een initiatiefgroep vanuit de Raad van Kerken Nederland. Op 25 april organiseert deze werkgroep een manifestatie te Utrecht. Onder het motto “Jeugdwerkloosheid, blinde vlek in kerk en samenleving”.

Op die dag wil men zich beraden op de wegen en mogelijkheden om in kerk en samenleving de werkloosheid te bestrijden op een praktische en doeltreffende manier. Iedereen die vanuit en in de kerken wil meewerken om in Nederland tot nieuwe verhoudingen te komen, wordt voor deze dag uitgenodigd.

“Dagelijks worden er gezinnen en bedrijven naar de Filistijnen gejaagd”, gaat het manifest verder. “Hoe valt dit te rijmen met het geloof in een voor allen bewoonbare en rechtvaardige wereld? Juist christenen zouden de pijnlijke ervaringen van werkloosheid en haar oorzaken moeten doorleven en onderzoeken. Juist zij zouden in en vanuit de kerken een keuze moeten maken om de problemen van werk en werkloosheid het hoofd te bieden. Daarom dienen wij ons voor te bereiden om de woestijn door te komen en als Gods volk de weg te weten. We kunnen het verloop van de geschiedenis niet laten afhangen van blinde wetten en onbekende grootheden. Zoveel mensen hebben nu geen leven. Voor jongeren begint het leven pas”.

Taak van de kerk

De jongeren die tot de initiatiefgroep behoren zijn zelf werkzaam of actief voor o.a. de basisbeweging en kritische gemeenten in Nederland, Katholieke Centra voor levensvorming, Landelijke Hervormde Jeugdraad en de jongerenbonden. Zij hebben voor de keus gestaan: óf ieder ondergaat in z'n eentje een blind lot en zoekt het met zijn eigen god maar uit, óf we leren geven om elkaar en zoeken vrede en gerechtigheid. De initiatiefgroepen hebben als enkelingen de oude drempels genomen en zijn bij elkaar gaan zitten, hebben hun ervaringen

en zorgen op dezelfde tafel gelegd om ten strijde te trekken tegen de jeugdwerkloosheid. Daarbij zijn ze tot de erkenning moeten komen, dat de kerken te lang een verkeerde wereld in stand hebben gehouden en teveel aan de kant hebben gestaan van geld en geweld. Dit hebben ze als een groot probleem onderkend en vinden, dat de kerken eigenlijk anders zouden moeten zijn, nl. een leerschool in gerechtigheid en liefde. Ze geloven zeker, dat er een toekomst te maken valt, die grondig verschilt van wat er nu met mensen in werk en werkloosheid gebeurt en geloven eveneens, dat iedereen die wil, met anderen aan de toekomst kan werken.

De initiatiefgroep meent, dat jongeren zich niet tot machteloze toeschouwers behoeven te laten misvormen. Machtige heersers hoeven niet het laatste woord te hebben, niet in de economie en niet in de politiek. “Voor ons spreekt een andere Heer, die de minsten verheft en machtigen van tronen stoot”, aldus het manifest.

Aan de slag

Jongeren in de kerk, op scholen, kortom, waar jongeren elkaar maar treffen worden opgeroepen mét de initiatiefgroep een begin te maken met een openbaar onderzoek en maatschappelijke bewustwording, in discussie en actie. “Leg samen met anderen je vragen, ervaringen en verlangens op tafel. Maak duidelijk wat jullie willen weten en veranderd zien. Zoek mensen, die te vertrouwen zijn, en laat je voorlichten”.

Het manifest geeft enkele vragen voor de jongeren om maar alvast mee aan de slag te gaan o.a.

- Hoe heeft de werkgelegenheid zich in jullie omgeving ontwikkeld?
- Hoe staat het met de werkgelegenheid voor het beroep, dat je hebt gekozen of voor de opleiding die je volgt?
- Waar en voor wie blijft er volgens jullie nu werk ongedaan liggen, terwijl het wel gedaan zou moeten worden?
- Wat hebben geloof en godsdienst met arbeid, werkloosheidsbestrijding en kapitaalinvestering te maken? Wat zou er vanuit de kerken moeten worden gedaan en gezegd om tot een rechtvaardige democratisch geregelde economie te komen?

Iedereen die mee wil denken en doen wordt gevraagd voorstellen, ervaringen en wensen kenbaar te maken aan de initiatiefgroep graag vóór 1 april a.s. Vóór deze datum kan men zich ook opgeven voor de landelijke werkdag.

Daarvoor moet f 7,50 gestort worden op giro 521678 t.n.v. KCL, Postbus 2475, 3500 GL Utrecht onder vermelding van “manifestatie”. Voor informatie kan gebeld worden 030-948235, daar zit Willem de Boer.

Gelovigen en kernwapens

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 17 september 1981, 39^e jaargang nr. 24

Hoe “Pax Christi”, de vredesbeweging binnen de Rooms-katholieke Kerk, het probleem van de kernwapens samen met de Nederlandse geloofsgemeenschap zou willen aanpakken, vertelde de Bredase bisschop Ernst woensdag 9 september jl. in een overvolle zaal van Gebouw De Harmonie te Aalten. Met het oog op de Vredesweek 1981, die door het Interkerkelijk Vredesberaad elk jaar in september wordt gehouden had de Aaltense IKV-groep en de MOV-groep uit Groenlo de bisschop uitgenodigd om over dit onderwerp te spreken.

“De vrede is voor de gelovige een geloof en een opdracht”, begon bisschop Ernst zijn inleiding. “Wij hebben wanneer wij in God geloven een verwachting van vrede. Profeten hebben in de vrede geloofd, toen Jezus werd geboren zongen de engelen hun “vrede op aarde”. Maar er lijkt niets van terecht gekomen als je in de kleine kring en in de grote wereld om je heen kijkt. In de Bergrede staat: Zalig zij die vrede maken. Dat is de andere kant van de zaak. Het is een oproep, het is wat wij te doen hebben. Die twee horen bij elkaar. In geloof verwachten en zélf dóén, dat is het wezenlijke van het evangelie.”

Dat die vrede alleen verwacht kan worden als mensen de verantwoordelijkheid ervoor op zich wilden nemen, benadrukte de bisschop en dacht dat als God vrede wilde Hij ook niet in wanhoop was vervallen. Wij mensen mogen dan ook niet met de armen over elkaar gaan zitten, maar moeten de wanhoop overwinnen en dat stimuleert tot verantwoordelijkheid.

Geweten

Het geweten in het probleem van de kernwapens speelt, volgens bisschop Ernst, een grote rol. Bijvoorbeeld als iemand macht heeft over een ander en die ander is arm en de machtige nodig heeft en hem aanziet en het geweten in hem wakker roept. Dat geweten zegt dan, dat je de ander niet tot slachtoffer mag maken, maar dat je de ander moet dienen. Daartegen zijn allerlei argumenten in te voeren als het om kernwapens gaat, de werkgelegenheid die het biedt, de economische situatie en de dreiging van het kommunisme, maar dan heeft men niet gedacht aan het slachtoffer als het wapen gebruikt wordt; dan heb je niet het gelaat van de ander gezien. Als vrede verwachten is, ook vrede maken, dan moet men handelen vanuit het geweten; dan is het slachtoffer bepalend voor het standpunt, dat ingenomen moet worden.

“Als ik zeg: zaken zijn zaken, politiek is politiek, oorlog is oorlog dan heb ik deze werkelijkheid niet gezien en geen recht gedaan aan de mens.

Wanneer de kerken zich met het vraagstuk van de kernwapens en van de vrede bezighouden, doen zij het vanuit dit standpunt: geloven in vrede, verantwoordelijkheid voor vrede vanuit het geweten.

De vredesbewegingen moeten de publieke opinie mobiliseren, zodat de beslissingen niet genomen worden in de beperkte kring van politici en economische machten, maar dat wij er allemaal een stem in zullen hebben en meebeslissen.

De bisschop wees erop, dat men zich t.a.v. het oorlogsvraagstuk nauwelijks kan beroepen op de uitspraken van Paulus. Jezus heeft zelf duidelijk gezegd dat God en de naaste liefhebben de hoogste opdracht is van de mens.

Zélf heeft hij dat in de praktijk gebracht door zich te laten doden, terwijl hij zich met behulp van Gods engelen had kunnen laten verdedigen. Zijn volgelingen zijn hem daarin niet nagevolgd. Paulus kent aan de overheid in Rome het zwaard toe. Jezus zegt ook: Gij zult geen eed zweren en Paulus roept God tot getuige. Zo heeft ook de kerk Christus daarin niet nagevolgd. Maar nu hebben de kerken wél nee gezegd tegen de kernwapens omdat deze totale vernietiging brengen.”

Bisschop Ernst hoopte, dat de vredesbeweging samen met de kerk en de gehele geloofsgemeenschap in staat zou zijn om de weg terug af te leggen in de ontwapening, zoals de bewapeningswedloop in het verleden in onderling wantrouwen was opgejaagd. Veel vertrouwen hebben in elkaar, veel praten met elkaar als Christenen onderling om geen verwijdering binnen de geloofsgemeenschap te krijgen over dit punt, zag hij als een belangrijke taak van de vredesbewegingen.

“Wij moeten trachten het onheil van de kernbewapening en -vernietiging te keren” aldus de bisschop “door de publieke opinie te mobiliseren, door een tegenbeweging van ontwapening en het behartigen van de vrede. Een bewapening waartegen het christelijk geweten moeten zeggen: néé”.

Vredestrein naar Bonn

Het Interkerkelijk Vredesberaad (IKV) heeft in overleg met de Nederlandse Spoorwegen op 10 oktober a.s. een speciale “Vredestrein” ingelegd, die Nederlandse deelnemers aan de internationale demonstratie, die op 10 oktober in Bonn tegen de modernisering van kernwapens zal worden gehouden, daarheen zal vervoeren. In de trein zullen delegaties van IKV-kernen uit het gehele land meereizen en tal van bekende Nederlanders, die eveneens aan de demonstratie zullen deelnemen. De trein rijdt op het traject Amsterdam- Utrecht-Arnhem-Bonn en zal omstreeks 7 uur uit Amsterdam vertrekken, om ongeveer half acht uit Utrecht en om acht uur uit Arnhem.

De demonstratie begint om 11 uur. De kosten zijn vanaf alle stations f 72,50. Per post te voldoen door middel van een betaalcheque, op te sturen naar Vredestrein IKV, Postbus 18747, Den Haag, of door overmaking van het bedrag op postgiro nr. 206399 van de Rabobank in Den Hoorn ten name van Vredestrein, bankrek. 3582.58286. Kaartjes worden dan toegezonden.

Het IKV raadt aan niet per eigen vervoer te reizen vanwege de te verwachten grote drukte. Men schat de demonstratie op ongeveer 100.000 personen. Verder zullen mensen met stokken,

helmen en dergelijke voorwerpen niet in de trein worden toegelaten, omdat men dan verwacht de grens niet over te komen.

Informatie: werkgroep “Vredestrein”, postbus nr 18747, Den Haag.

“Heden ik, morgen gij!”

Sieth Delhaas

‘Kerkleven in Oost Gelderland’, donderdag 24 december 1981, 39e jaargang nr. 7

Een bijna dagelijks terugkerende kop in de kranten “heroïnedode”. Daaronder het verslag van een tragische dood. Een jongen of meisje ergens gevonden, levenloos, oorzaak: een overdosis heroïne. Al halen dergelijke kleine berichtjes tot nu toe wèl de voorpagina, het raakt de lezer niet écht meer. Toch spellen duizenden moeders en vaders met onrust in het hart die enkele onopvallend geworden regels. Zou het dit keer...?

“Ergens” in de Achterhoek komen elke veertien dagen wat mensen bij elkaar. Deze keer zijn het 9 moeders en 1 vader. “Vaders schuiven het probleem vaak van zich af”, legt de vader uit op mijn vraag waarom er zo weinig mannen zijn. “Ze willen er niet over praten”.

Ouders vertellen elkaar over zichzelf, over hun angst, hun schuldgevoelens, over hun hoop, hun schaamte, hun wanhoop. Al dreigt het onderwerp: de dochter of de zoon die verslaafd is, telkens terug te keren. De gespreksleidster, zelf ouder van een drugverslaafde, brengt hen weer naar zichzelf terug.

Angstwekkende raadsels

Deze groep is één van de afdelingen van de Landelijke Stichting Ouders van Drugverslaafden. Heel lang hebben mensen in de kleine dorpen zich veilig gewaand voor het probleem van de drugs: iets wat in het Westen speelt. Nu gaat het om ouders uit Zutphen en omliggende plaatsen. “Veel te weinig” geeft ieder toe. “Er zouden veel meer ouders moeten zijn. Ze verstoppem zich, durven niet voor de dag te komen. Maar samen praten is de enige mogelijkheid om het vol te houden. Je werk te kunnen blijven doen, je niet weg te stoppen voor de hele buurt, die over je kletst omdat er een druggebruiker in je gezin is”.

Een moeder van een heroïnehoertje klaagt: “Mijn beste vriendin, waarmee ik 30 jaar bevriend ben, belde me na het overlijden van mijn man op en zei tegen me: je kunt altijd bij me komen, maar met dat probleem wil ik niet geconfronteerd worden. Dat was in die tijd, toen mijn dochter alles kort en klein sloeg”. Spanning in huis om de onverwachte uitbarstingen. Een moeder: “Ik kwam de kamer binnen waar mijn zoon vreemd zat te staren. Plotseling werd hij woedend en begon alles kort en klein te slaan. Schreeuwend tegen mij: je trapt alle mooie rozen kapot. De kamer stond volgens hem vol met rozen.”

Van al deze vreemde verschijnselen hadden de ouders geen weet. Ze belandden in een land vol angstwekkende raadsels. En elke ouder geeft spijtig toe, dat, voordat zij er achter kwamen dat hun kind “gebruikte” het kwaad al jaren woekerde.

Ongekende gevaren

Is er reden voor schuldgevoel? Ook dat is iets, waarin deze mensen elkaar kunnen steunen, al is iedereen geneigd de schuld van de verslaving naar zichzelf te trekken. Een moeder zegt:

“Ik denk, als iemand aan de drugs gaat, dat er dan wel iets mis is met hem. “

Een ander zegt:

“De lust om te experimenteren heeft op die leeftijd ook een grote aantrekkingskracht”.

De schuld toe schuiven naar éénoudergezinnen, het thuis slecht kunnen vinden, te weinig aandacht krijgen thuis, vinden ze fabeltjes. Eerder leert de ervaring, dat het kind vlucht voor problemen, die ze niet aan kunnen.

Velen beginnen er immers juist in de puberteitsjaren mee. De schoolfeestjes, de kans, dat er wat in de drankjes of sigaretjes wordt gestopt...

Niet alleen de zorg voor de lichamelijke verloedering van hun kind, ook de neveneffecten grijpen zó diep in het leven van de moeders en vaders en zusjes en broers in, dat het dagelijkse leven één brok spanning wordt. Een keten van dagen, waarin de angst voor telkens nieuwe en ongekende gevaren ijskoud aanwezig is.

“Ze zijn vies en worden ziek. Ze zeggen allemaal: we kunnen er zo mee ophouden, maar het is niet waar!”

Een moeder, die gescheiden is:

“Die scheiding, dat houdt een keer op verdriet te geven. Maar als je een aan drugs verslaafd kind hebt, word je er dagelijks mee geconfronteerd. Het houdt nooit op. Op het ogenblik zit mijn dochter in de gevangenis. Gelukkig denk ik dan. Dat klinkt misschien hard, maar het is zo. Dan kan ze tenminste niet stelen.”

Een andere moeder vertelt van haar weerzin toen ze begreep, dat haar dochter de hoer speelde om aan drugs te komen.

“Het is onbegrijpelijk. Ze vragen alleen maar de prijs, die ze voor een spuit nodig hebben. Ik heb er met haar over gepraat: hoe ze zó iets toch kon doen. “Maar mam, als je heroïne gebruikt, kun je niet anders, je voelt niets, je wilt alleen maar heroïne hebben!”

Ook het raadsel van de vele inbraken, berovingen op straat, het gappen van tasjes wordt een stuk duidelijker als men hoort van deze moeders en vaders wat hun kinderen en vele duizenden anderen nodig hebben om hun dagelijkse portie te krijgen, waarom hun lichaam hen dwingt tot misdaden, want het geld voor de spuit moet er komen.

De ouders vertellen elkaar hoe hoog de prijzen nu al liggen.

“Een heroïneverslaafde heeft f 2.000,— per week nodig. Dat betekent, dat ze per dag zo’n f 300,— bij elkaar moeten scharrelen. Jongens verbinden zich aan homoseksuele mannen. Ze stelen vooral geluidsapparatuur. Bij de helers krijgen ze een kwart van de waarde. Dus hoeveel moeten ze niet gappen om aan dat geld te komen. Ze lichten banken op. Met die persoonlijke leningen bijvoorbeeld: als ze het een beetje slim

aanleggen hebben ze zo f 20.000,— te pakken. Ze chanteren de eigen ouders. Ze gaan over lijken en zijn tot alles in staat.”

Een andere moeder:

“Als ik mijn zoon niet bij de politie had aangegeven, had hij waarschijnlijk een roofmoord gepleegd. Ze zijn werkelijk in staat hun beste vrienden te vermoorden. Je ziet, dat die kriminaliteit in hun gedrag steeds toeneemt en ze steeds gewetenlozer worden. Je moet je trachten te distantiëren van je kind, anders ga je er zelf kapot aan”.

Distantie en inzet

Dat is wat deze ouders en alle anderen, die meedoen in de gespreksgroepen voor ouders van drugsverslaafden, elkaar telkens weer voorhouden:

“Neem afstand en laat je kind los. Je helpt ze niet door je verschrikkelijk over ze op te winden. Je maakt hun schuldgevoel alleen maar groter en dat maakt, dat ze nog meer drugs nemen. Je hebt geen leven meer. En je kunt je kind niet redden. Elke keer wordt er weer een belofte gedaan over afkicken en elke keer is het weer mis. Ze kunnen alleen nog zichzelf redden als ze werkelijk zelf gemotiveerd zijn om af te kicken.”

Maar dan? Ook deze problemen worden besproken. Er zijn plannen om de ministers, maar ook de samenleving met ervaringen en konklusies van de ouders te confronteren. Als het eindelijk eens lukt om af te kicken wil geen enkel bedrijf de ex-gebruiker aannemen. Al is de directeur je beste vriend en wil hij het wel proberen, het personeel pikt het niet. Plannen zijn er ontwikkeld voor deelbanen.

“Als ze maar een paar uurtjes per dag zouden kunnen werken en die vreselijke verveling niet steeds op de loer lag...”

Het lijkt voorlopig nog een uitzichtloze zaak. Wat deze ouders wel weten is, dat al kunnen ze voor hun eigen kind niets doen, ze wel veel voor elkaar kunnen betekenen én oplossingen kunnen uitdenken wat er moet gebeuren om dit zich uitbreidende kwaad te keren. Een moeder:

“Je gaat een gevecht aan met jezelf. Je denkt, hij is toch eigenlijk een beetje ziek en een zieke laat je toch niet alleen, die ga je verzorgen. Je hebt miserabele gevoelens. In deze kring is er niet één, die zich lekker voelt. Je zit altijd met dat verdriet op de achtergrond. Maar je moet proberen, ook voor je kind, om een zo redelijk mogelijk leven te leiden.”

Wat deze ouders met dit verhaal bedoelen is: moeders en vaders in de Achterhoek, kom voor de dag als je kind verslaafd is, je hoeft niet alleen te staan. En andere ouders: kijk niet neer op gezinnen, die met dit kwaad moeten leven. Als het ooit geldt, dan wel hier: heden ik, morgen gij! En spiegel jezelf niet voor, dat het wel mee zal vallen. De drugshandel heeft zich vanuit Arnhem met name naar de Achterhoekse dorpen teruggetrokken, omdat daarvoor in Arnhem de grond te heet onder de voeten werd. De streekscholen met de vrije tussenuren, daar is ook de handel, niemand komt er onderuit. En iedereen komt er, vroeg of laat toch mee in aanraking.

Informatie Landelijke Stichting voor Drugverslaafden, Postbus 1012, Warnsveld.

Om een uitstekend beeld van het leven van gezinnen met een verslaafde te geven is het boek "De moeder van David S." van Yvonne Keuls, warm aan te bevelen.

Verkrijgbaar in elke boekhandel.

De geschiedenis gaat door...!

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 18 februari 1982, 40e jaargang nr. 11

“Ik denk, dat veel afhangt van de houding van de plaatselijke dominee. Op een zondagochtend zat ik onopgemerkt achter in de kerk in één van de dorpen, die tot mijn gebied behoren. Het was te gek wat die man zei. Aan de hand van 1 Timotheüs 3 vers 2 probeerde hij duidelijk te maken, dat alléén mannen volgens de bijbel ouderling mogen worden. Daar staat o.a.: “Een opziener dan moet zijn onbesproken, de man van één vrouw, enz. ... en hij voegde daaraan toe: “en dus niet omgekeerd!”. Hij wilde daarmee zeggen: een ouderling moet de man van een vrouw zijn. Ik was stomverbaasd. Ik had die tekst nog nooit op die manier horen misbruiken. Na de dienst ben ik naar hem toegegaan. Ik wist namelijk, dat in die gemeente zich twee vrouwen hadden opgegeven als ouderling. Ik heb hem erover aangesproken en hem gevraagd hoe hij het durfde om zo van die vrouwen af te willen komen. Hij schrok behoorlijk en probeerde de schuld op de vrouwen af te schuiven, dat daar zo moeilijk mee te werken viel. Ik heb hem toen geantwoord: “Weet u wat het is, dominee; niet zij zijn moeilijk, *maar u bent moeilijk om mee te werken.*”

Eenzijdige adat

Tina Lumentut grinnikt als ze deze beleving heeft verteld. Maar terwijl ze haar verhaal doet kijkt ze heel verontwaardigd om zoveel onrechtvaardigheid.

“Ik denk, dat ik een speciale moed heb gekregen om deze dingen aan te pakken. Ik ben blij, dat ik die heb en dat ik er zoveel mee kan doen voor andere vrouwen. Ze kijken naar mij hoe ik daar werk en ze proberen mij als een voorbeeld te zien hoe ze zelf zouden moeten doen.”

Tina Lumentut is 44 jaar en al ruim 20 jaar predikante in Centraal Sulawesi. Gemeenschapsontwikkeling en het omhoog brengen van de levensstandaard van de mensen in de 258 dorpen in het gebied waar zij werkt is een taak, die zij met verve verricht. Ondanks de enorme uitgestrektheid van haar werkterrein kent zij vele mensen persoonlijk en zet zij zich in voor problemen, die vaak niets anders zijn dan een verstarring van de menselijke verhoudingen in de greep van de nog heersende adat.

Met woorden als discriminatie en emancipatie zou zij in conflict kunnen komen met de Indonesische overheid omdat na de staatsgreep van Suharto in 1965 elk streven naar emancipatie en vrije ontplooiing van de vrouw verboden is. Volgens de ideologen daar moeten de Indonesische vrouwen “nieuwe orde” haar bestemming vinden in huwelijk en moederschap, waarbij als eerste taak geldt een toegewijde echtgenote en moeder te zijn.

Samen overleggen

Haar werk is speciaal gericht op de dorpingen uit de wijde omgeving, die in het trainingscentrum Tertena Poso het nodige wordt bijgebracht. Ervan overtuigd, dat in alles wat de samenleving betreft ook de vrouw een rol speelt, maar daarin geen officiële zeggenschap heeft, probeert zij hierin veranderingen te brengen. Om vrouwen en mannen er bij te bepalen, dat ze elkaar nodig hebben wil het in een dorp goed gaan, heeft ze bepaald, op de trainingen voor de dorpsbewoners, waarheen uit elk dorp 5 personen worden afgevaardigd, er tenminste twee vrouwen moeten komen. De cursussen duren zes weken en zijn bestemd voor telkens 8 dorpen. Elk dorp vormt een eigen groepje en kiest een leider. Naast de leider moet er ook een assistent zijn met wie alles overlegd moet worden. Is de leider een man dan moet de assistent een vrouw zijn of omgekeerd. Tina:

“Zo leren mannen met vrouwen rekening te houden en worden ze gedwongen overleg met haar te plegen en met haar mening rekening te houden. Vrouwen krijgen dan meer zelfvertrouwen.

Gedurende die zes weken wordt hen geleerd hoe ze de levensstandaard in hun dorp verbeteren kunnen, hoe ze allerlei problemen moeten zien op te lossen. Ze krijgen voorlichting over het drinkwater, gezondheidszorg, landbouw, enz. Dan gaan ze terug naar hun dorp. De vrouwen hebben in die cursuseriode een stuk aanzien gekregen, dat niet meer weg te denken is. Ze komen als andere mensen terug in hun woonplaats.”

Christen in de praktijk

Omdat 99% van Centraal Sulawesi Christen is werken regering en kerk nauw samen. Tina Lumentut is er van doordrongen welke grote mogelijkheden zij heeft en hoeveel invloed deze manier van werken op de bevolking kan hebben.

Vlak voor haar bezoek aan Nederland, na de vergadering van het Centraal Comité van de Wereldraad van Kerken in Dresden (najaar 1981), heeft een vrouwenconferentie, waarvan Tina Lumentut voorzitter is, besloten de plaatselijke adat-raden te bewerken om ook vrouwen toe te laten in die raden. Tina:

“Dat is enorm revolutionair. Sinds eeuwen bestaan deze raden uit mannen. Ze beslissen over alles wat met de oude gebruiken over situaties in het familieleven te maken heeft. Stel je voor: alléén mannen die beslissen over zaken waarbij altijd vrouwen betrokken zijn. Ik woonde zo’n adat raad bij i.v.m. een echtscheiding. Die raden zijn openbaar maar behalve de leden mag niemand iets zeggen. Dat huwelijk werd ontbonden omdat de familie van de man een andere vrouw voor de man had uitgezocht. De adatraad bepaalt dan de prijs, die de verlaten vrouw krijgt. Het was een belachelijk lage prijs. Ik heb toen het woord gevraagd. Ze hebben respect voor mij en ik heb ze aangepakt.

Ik heb ze stuk voor stuk aangewezen en gevraagd: ben jij Christen, en jij en jij? Denk je eens in: het leven van deze vrouw is totaal verknoeid en durven jullie haar dan met zo'n laag bedrag weg te sturen.

Ik ga niet eerder weg dan dat jullie je werk hebt overgedaan. Ja, toen kwam er een goede prijs uit. Later kwam de familie van de vrouw naar me toe om me te bedanken. Ik heb ze gezegd: ik kan hier niet blijven, maar jullie hebben nu zelf gezien wat je moet doen. Jullie moeten zelf verder vechten.”

Een aanbod om hier in Nederland haar doctorsgraad te halen heeft dominee Lumentut afgeslagen. Ze zegt:

“Ik ben erg dankbaar, dat ik deze positie in Indonesië heb gekregen en dat ik zo veel moed heb om te zeggen wat nodig is.”

Intussen is Tina als enige vrouw vertegenwoordigd in drie van de belangrijkste kerkelijke bestuurslichamen van Indonesië en Sulawesi.

Uitluiden en inhalen

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 1 april 1982, 40e jaargang nr. 14

1 april is het dan zover – dan is mevrouw Delhaas geen eindredactrice meer van ons blad ‘Kerkleven’. De reden daarvan is, dat zij gaat verhuizen en in Den Bosch gaat wonen. Daarmee komt zij een flink eind uit de buurt van het gebied, dat door “Kerkleven” bestreken wordt: de Achterhoek. Zij meende zelf dan ook, dat het beter was, dat zij haar functie als eindredaktrice neerlegt.

Dat spijt ons wel, want zij heeft met veel ambitie dit werk sinds 1 september 1975 gedaan. Toen ik haar in het nummer van 28 augustus 1975 verwelkomde, schreef ik: “Zij is met het kerkelijk leven in het algemeen goed op de hoogte en zij volgt de kerkelijke en geestelijke gebeurtenissen met grote belangstelling.”

In die 6½ jaar is gebleken, dat ik niets te veel heb geschreven. In haar werk is haar grote betrokkenheid bij het kerkelijk leven gebleken. In het bijzonder noem ik 2 gebieden, waarop zij zich bewoog: de vredesbeweging en de vrouwenbeweging. Ook in ons blad kwam dit geregeld – volgens sommigen zelfs te veel – naar voren.

Wij zijn haar grote dank verschuldigd voor de betoonde inzet. Door haar toedoen is het zo geworden, dat “Kerkleven” een goede plaats inneemt onder de vele kerkelijke bladen.

Wij wensen haar met haar man, ds. Krijger, en haar kinderen een heel goede tijd toe in Den Bosch.

Namens de redaktieraad ds. G.J. van Andel

Dank u wel...!

Gedurende de 7 jaar, dat ik de eindredactie van “Kerkleven” in Oost Gelderland mocht verzorgen, heb ik naast kritiek van lezers ook veel steun gehad van allerlei gemeenteleden en predikanten. Dat heeft mij in perioden waarin de kritiek op mijn beleid sterk was erg bemoedigd en mij de moed gegeven op de weg, die ik dacht te moeten volgen, voort te gaan. Ik wil nu, aan het eind van mijn taak in deze classes iedereen die mij gebeld of geschreven heeft, mijn dank daarvoor teruggeven.

Ik kan iedereen met wie ik contacten heb aangeknoopt in deze tijd niet meer persoonlijk groeten.

Daarom nu vanaf deze plaats een hartelijke groet: ik heb veel voldoening gehad van dit stuk werk, waarvan ik hoop, dat het af en toe een stukje Koninkrijk heeft zichtbaar gemaakt.

Sieth Delhaas

